

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 10. SZÁM • 2023. OKTÓBER • ÁRA: 4 LEJ

Októberi ima • Fotó: Czire Alpár

Az örökké változó úton

• Októberben sok alkalom kínálkozik az ünneplésre, az elmélkedésre. Közösségünk időseit köszöntjük, szabadságharcosok hősiessége előtt hajtunk fejet, a reformáció ma is érvényes felszólítására igyekszünk felelni.

Tanuljuk tisztelni az öregkort, az együttérzést embertársainkkal. Ajándék, ha megérhetjük fűrtjeink őszbe csavarodását. Az aradi vértanúk, a pesti srácok halált megvető bátorsága egyszerre szégyenít meg és lelkesít. Semper reformanda. Meg nem alkuvóan

keresni az igazat, a jót, a szépet azok nyomán, akik példát adtak nekünk. A szabadság és a hit igazságai melletti elköteleződés számtalanszor maradt az utókor drága öröksége azok életének árán, akik minden tudásukat, hűségüket, szeretetüket, erejüket adták érte. A miénk ez az örökség: a hit, az ősök iránti tisztelet, a szabadság, a reformáció mélységei és magasságai. Hívjuk segítségül Istent, hogy megeljük magunkban jelentésüket, jelentőségüket, önazonosságunk pilléreit!

A tartalomból:

Remény által megújulni

3

Jogom, hogy jól legyek

6

*Záróközlemény
a Vallásszabadság
Nemzetközi Egyesületének
36. kongresszusáról*

7

Együtt a hitben

18

a L a p t é m a
A reformáció hava

„...változtatok meg értelmetek megújulásával...” (Róm 12,2b)

Unitáriusok Szejkefürdőn

Fotó: Antal Krisztina,
Tudor Duică (archív).
Cikkünk a 11–12. oldalon.

LÉLEKKENYÉR

Remény által megújulni

BUZOGÁNY-CSOMA
CSILLA

Mesélni mindig szerettem a gyermekeimnek, és szívesen beszélek nekik a gyermekkori nyarokról, kalandokról, játékról és munkáról is, amit városi gyermekként falusi nagyszüleimnél, dédszüleimnél megéltem. Kisiskolásként név szerint meséltem a boltból, a kapu elől, a mezőről hazajövet megismert idősekről, gyermekekről, és mindezekért hálás vagyok nagyszüleimnek, szüleimnek, mindenkinek felett pedig a gondviselő Istennek.

Minden helynek megvolt a maga varázsa, minden otthonnak a maga illata, minden virágoskertnek és veteményesnek a maga szépsége, színe, íze, zamata, minden családnak a maga szokása, és az érzések, amelyeket kiváltottak, felejtethetetlenek maradnak. Háborús, járványos, bizonytalan időkben példaértékű számomra az ő hitük, reménységük és istenkérésük, akik abban bíztak, hogy szép lelkük a gondviselő Istennél megpihenve csendesül majd el.

Honnan merítették mély istenhitüket? Azokból a Bibliákból, amelyeknek ma őrizői vagyunk, amelyeket olykor öröm-, máskor bánatkönnyek között nyitottak ki, hogy útba igazítsa, megerősítse, bátorítsa, vigasztalja őket, hogy reményt adjon minden szava – ezek azok a Bibliák, amelyek sok esetben őrzik családunkat és családunk emlékeit.

Egy Károli-féle Biblia lapozgatásának, olvasásának, méltó helyen való megőrzésének és a bibliai üzenet megélésének képe is bevésődött emlékeimbe.

A reformáció egyik ajándéka az anyanyelven olvasható Szentírás, míg az életutunkon előttünk járóké pedig az, hogy megmutatták, hogyan lehet mindig visszatérni Istenhez, a tiszta forráshoz az evangélium által, amely tanít, utat mutat, reményt táplál, ezáltal pedig erősít, vigasztal.

Henry Martyn fiatal anglikán lelkész és misszionárius volt Indiában és Perzsiában a 19. század elején. Naplójából ismerhetjük meg missziós munkájának nehézségeit és a reményteljes várakozását. Eszerint Kalkuttába való érkezése és szolgálatának megkezdése után egy idősebb misszionárius beszédében azzal vádolta, hogy tanítása következtelen, értelmetlen, és önteltségének, hiúságának, jótékonykodásának fényezésére használja fel. Ez a magányos fiatalember, aki maga mögött hagyta nővérét, menyasszonyát, akiket soha nem látott viszont, mert fiatalon hunyt el Indiában, megalázottságában az Újszövetséget hindusztáni, perzsa és arab nyelvre fordította a következő hat évben. Naplójában találjuk a választ a kérdésekre: „Tegyük velem az emberek a legrosszabbat, hadd szakad-

jak darabokra, és az én drága Lydiám szakadjon el tőlem; vagy hadd dolgozzam ötven éven át gúny közepe, és soha egyetlen lelket se lássak megtérni; mégsem lesz rosszabb a lelkemnek az örökkévalóságban, [...] mert az én Istenem mindenem! És így kell harcolnunk minden nap, és soha nem szabad abbahagyni.” (Journals and Letters of the Rev. Henry Martyn, B. D., szerk. Samuel Wilberforce, London, 1837)

A Biblia Istentől ihletett, felbecsülhetetlen érték számunkra, amelyet emberek írtak, így természetesen magán viseli azoknak a koroknak és szerzőknek a tévedéseit is, amelyek és akik megalkották. Lukács

„Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,4)

evangélista erről az emberi tényezőről nyíltan beszél a Lk 1,1–4-ben. (Unitárius ösvény, szerk. Czire Szabolcs, Kolozsvár, 2010.)

A Biblia tanít, éppen ezért józan értelemmel és tiszta lélekkel kell olvasni és tanulmányozni, hogy megtaláljuk benne a reményforrásokat, hogy hitéletünk útikönyve lehessen. Azt mondják, hogy a világ elszánt a hegycsúcsok meghódításában és a Guinness Rekord Könyvébe való szereplésben, míg a keresztény ember türelmes, állhatatos, hogy elnyerje az örök életet. A közös bennük, hogy mindkettő reményben él.

Mi is megtanulhatunk reményben élni a Biblia bátorítása által. Ebben a kétségbeeséssel teli világban felvázolt a kitartásra, a reménykedésre azáltal, hogy Isten jelleméről tanít, Aki bölcs, jóságos, szerető és gondviselő.

Egy férfi a sivatagban sétált, amikor egy hang azt mondta neki: „Vegyd fel néhány kavicsot, és tedd a zsebedbe. Holnap egyszerre fogsz örülni és sajnálkozni.” A férfi engedelmessé vált. Lehajolt, felkapott egy marék kavicsot, és a zsebébe tette. Másnap reggel a zsebébe nyúlt és gyémántokat talált. És egyszerre örült és sajnálkozott. Örült, hogy felvette a kavicsokat, sajnálta, hogy nem vett fel többet. Így van ez a Bibliával is, amikor olvasod, értelmezed és megéled az üzenetét, rájössz, hogy ezek a szavak az élet forrás-

sává válnak. Csak azt sajnálod, hogy korábban nem vettél belőle többet, mert annyi minden megtalálható benne, ami szükséges a megújuláshoz, tartalmas élethez és az örök élethez.

Vajon hogyan működik ez a gyakorlatban, életünkben, családjunk életében?

HITFORRÁS

Együtt zötykölődünk az egyházban

Füstszag. Parfüm. Benzin. A munka utáni izzadt testek párája. A piacról vásárolt friss zöldségek illata. Az üléshez szallongó éves por, ahogy az ablak üvegén beömlő fényben kavargó, mint a cigaretta füstje. Valaki belépett valamibe, s felhozta a cipője talpán. A szék támlájára nyomkodott rágógumi még mindig érezhető mentolos illata. Hagymaszag. A frissen mosott haj illata. A beáramló tavasz illata, ahogy zötykölődik a Gas Tours vagy a Bálint Trans vagy valamelyik helyi buszvállalat kisbusza falvainkon keresztül... Mind utaztunk így. Már nem annyira népszerű a buszozás, mint régebben, ahogy mesélni szokták. S aki siet, s aki teheti, s nem is viseli annyira szívén a bolygó sorsát, az saját autóval utazik. De az együtt utazásnak még most is van egy olyan varázsa, amit a kényelemért kár lenne feladni. Ha az erdélyi utakra vagy ha erdélyi utazásra gondolkodok, akkor nem a vonat jut eszembe először, hanem azok a vidéki kisbuszok, amelyeknek a sofőrjei behunyt szemmel is tudják, hogy évek óta hol vannak ugyanazok a gödrök és a veszélyes útszakaszok. S név szerint is ismerik őket a gyakori, ingázó utasok, s csak odaszólnak, hogy: „Feriike a kapu előtt rakj le, ha leszel olyan szíves.” S ott a busz meg is áll, mert Ferike már tudja, hogy hol van az a kapu. A buszon, ha meleg van, mindenki izzad. Ha hideg van, mindenki fázik. Az illatokat és szagokat mindenki érzi, és a pletykákat mindenki hallja. Csak úgy oda szól az ember a szomszédjához, s tudja, milyen hosszúra eressze a mondandóját, mert legtöbbször tudja, a beszélgetőtársa mikor fog leszállni. Az utazás sorsában, akár milyen is legyen az, minden utas közösen osztozik. Együtt akarnak eljutni, egy irányba. Kicsit így vagyunk a sok felekezettel a keresztény egyházban is. Sokan vagyunk egy nagy Valamiben.

Na de visszatérve a buszhoz – mert így szokott utazásai során is elkalandozni az ember az ablakon keresztül kibámulva, a gondolataiba belemerülve, s olyankor egy nagyobb gödör, egy-egy illat mégis visszahúzza fantáziájából a buszos utazás valóságába.

A Bibliákat le kell venni könyvespolcainkról vagy elővenni szekrényeinkből, a dédnagymamák példáját meg kell ismertetni, el kell mesélni a gyermekeknek, az unokáknak, hogy tudják, lássák és tapasztalják meg, hogyan meríthetünk belőle erőt, útmutatást, bátorítást, reményt, és miként éljük meg üzenetét.

BÁLINT MIHÁLY

Az embert is, aki mindig a saját felekezete templomát látogatja, oda jár, ahova született, ahova a reformáció után besorolta a történelem, ahova a szíve húzza: egy-egy ökumenikus alkalom, egy szobor avatása, ahol meghívják a polgármester mellett a helyi felekezetek papjait is, vagy amikor asztalnál beszélget például egy unitárius és református, s a borozás rendje s módja szerint (de még a székely himnusz eléneklése előtt) eljutnak a nagy végső kérdésekhez, amelyekkel mindenki élete során legalább egyszer kell találkozni, és a hit kérdéseire kerül a sor, akkor rácsodálkoznak egymásra. Hogy hát, itt, egy asztal körül, egy kenyéret eszünk, egy bort iszunk, s mégis milyen másképpen hisszük a dolgokat. Annyira másképpen? Na de akkor kinek van igaza? A reformáció korában, mikor a keresztény egyház másodszorra elkezdett több részre osztódni, s a katolikus egyházból kireformáltak magukat a reformátorok, akkor másképpen lett volna? S még azelőtt, amikor látszólag egységes volt az egyház, nem ugyanígy volt? De volt, ami volt. És volt a reformáció. Melyik felekezet hordozza az egyház eszenciáját a legteljesebben magában?

Mindenki a maga lovát dicséri... Ha jobban megnézzük, nem is lovon, hanem szekéren ülünk. S ugyanaz az egy ló húzza az életünk szekerét, s egy irányba haladunk... A technika vívmányaitól, a busztól eljutottam a lóval húzható szekérig. Ha így haladunk, gondolhatják, hogy előbb-utóbb gyalogszerre kerülünk. De ez olyan szekér, ami után már nem kell fussunk, mert felvett abban a pillanatban, hogy az Egyetlen a világba álmódott minket. S ha már rajta vagyunk ezen a szekéren, akkor gondolatban szálljunk le. Kicsit gyalogoljunk.

Így indultak Jézus tanítványai is. Jórészt kettenként rótták az utakat, gyalogszerrel, hogy elvigyék Isten országát jelenvalóságának örömhírét a többieknek. Hogy legyen a buszon, szekéren (lehet akár repülő is, csak vigyen el valahova), legyen szagos vagy illatos, unitárius vagy református vagy bármilyen felekezeti-vallású, legyen román, magyar, ukrán, orosz: tud,

mind egyfelé utazunk. Gigászi erők dolgoznak a világban s az emberi lélekben is, úgy kavarg a fény és a sötétség, mint odakint az űrben a csillagok fénye és az áthatolhatatlan homály, de nézd meg ezt az országot, amelyben mind itt vagyunk. Értsd meg, hogy nem külön! Ezért ne lenne érdemes? Kár lenne veszni hagyni...

De ha minden egy, akkor miért ez a sok szín? Miért az a számtalan ösvény, amely ugyanarra a hegyre megy fel? Miért jó megőrizni ezt a számtalan ösvényt, s nem hagyni, hogy egyik-másikat benője a gaz, miért jó hagyni rajta járni mindenkit arra, amerre a szíve a húzza? Miért jó úgy megőrizni ezt a számtalan utat a Határtalan felé, ha tudjuk, hogy a háttérben ott lüktet, s egybeöleli az összest az Egyetlen?

Hát azért, mert Isten megteremtette a világot. Szeretben. Amikor az ember szerelmes, annyi minden felébred benne. Nem akarja, hogy az a számtalan élmény és érzés elvesszen belőle, amit a szerelem felébresztett, megteremtett benne. A Teremtő sem akarja... Hans Jonas múlt századi zsidó gondolkodó úgy fogalmaz, hogy Isten hagyta létrejönni a világot. *Az istenfogalom Auschwitz után* című írásában úgy fogalmaz, hogy azután, ami történt, nem mondható el, hogy Isten egyszerre mindenható és ugyanakkor jó is. Egyiket el kell engedni. S elengedte Isten mindenhatóságát. Tételéhez igazolást egy reformáció korából eredeztethető zsidó mítoszból merít, amely arról szól, hogy a teremtés előtt Isten volt minden mindenkiben. Semmi más, csak ő. Képzeld el, milyen egyedül lehetett, ha csak ő volt... Irgalmatlanul egyedül. S akkor Isten helyet csinált magában a teremtésnek, önmagába visszahúzódott, s magáról mondott le, hogy lehessen rajta kívül más is. De mégis távolság az így létrejött világ és Isten között, mert Isten belevetette magát az élet kalandjába. Nem tudom, hogy olvastad-e ezeket az írásokat József Attila, aki így ír a *Világ megteremtése* című versében:

„Igen, tudom, még nem volt a világ,
Csak az erők nyugalmas vize,
Fojtott dühű, nagy vize,
Nem volt még hal se, de halat akart,
Nem volt még dal se, de dalolni akart
[...]
Tehetetlen volt, csak szeretet volt,
Társat akart és csak szeretet volt.
[...]
Nem tudott tán még beszélni se,
Nem tudott tán már hallgatni se [...]”

Ezért úgy vagyunk, akik itt élünk ebben az áradó, nagy világban, mint Isten számtalan érzése. Talán így érti Isten, amikor azt mondja, hogy ismeri az emberek nehézségeit – „mert ismerem fájdalmaikat” (2Móz 3,7). Lukács evangélista így fogalmaz: „Az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, hogy lakjon az egész föld színén, meghatározta elren-

delt idejüket és lakóhelyük határait, hogy keressék az Istent, hátha kitapinthatják, hiszen nincs messzire egyikünktől sem, mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.” (ApCsel 17,26–28) Lukács evangélista tudta, hogy annyiféle gyülekezet van már, s annyiféle ember ezekben a gyülekezetekben, őket mégis mind együvé tartozónak látta, az emberi nemzetség tagjainak. Akik Istenben élnek. Mindannyian az egyház tagjaiként. Mi ne tudnánk, miről szól ez, akik már utaztunk a gödrös utakon át a falvainkon, annyiféle emberrel, egy helyen és egy irányba? Jól tudjuk.

S Hans Jonas gondolatmentének van egy aggodalmakkal, de reményekkel teli következtetése is. Mert ha Isten nem mindenható, s adott az embernek szabadságot: akkor még maga Isten sem tudja, mi lesz a vége. S ez a sok ember, aki itt mind együtt halad, vagy véglegesen összeesve zsákutcába jut, vagy kialakítják a jó utazás körülményeit. Mert az Egyetlen odaadott magából mindent, átadta magát teljesen a világnak. Minden itt van. Minden adva van. Minden jelen van Isten országában. Isten is. „Miatán teljesen beleereszkedett a keletkező világba, Istennek nincs többé, mit adnia: most az embereken a sor, hogy adjanak neki valamit. És az ember ezt úgy tudja megtenni, ha az életének útjain ügyel arra, hogy ne történjen meg, vagy ne történjen meg nagyon gyakran, és ne őmiatta, hogy Istennek meg kelljen bánnia, hogy hagyta létrejönni a világot.” (Hans Jonas) Vagyis szeretetből hagyta, hogy ne csak ő legyen. Hanem én is, és önök is. Mi miért ne hagynánk, hogy más is legyen, ne csak mi? Bennünk is ott a szeretet, amivel a világ létrejött.

Hát találjuk meg egymáshoz az utakat. S hagyjunk mindenkit a maga útján járni azon az úton, ami a szívének a legkedvesebb. S ha esetleg azt mondaná valaki nekünk, hogy mi nem vagyunk az egyház része, még az ökumenébe se vennének be, akkor tessenek csak mosolyogni rajta, mint egy még keveset tudó s nagyokat okozó gyermek, aki ugyanazon a buszon zötykölődik, mint mi, s azt hajtogatja, hogy mi nem is hazafelé tartunk, csak az az ülés, amelyen ő ül. De mi tudjuk, hogy itt minden ülés, s az egész busz hazafelé tart. Az otthoni illatok közé. S otthon vár a „terített asztal, amihez mindenki hivatalos” (Pilinszky János). Mindenki. Te is, és én is. S még a szomszéd is. Együtt érkezünk meg mind. Református is. Katolikus is. Dél-afrikai is. S átölel abban a szeretetben az Örökkévaló minket, amely szeretetben engedte a világot és benne minket is létrejönni. S úgy nyugtázza majd, mint a Teremtés könyvében, hogy mindez jó, igen jó. Kár lett volna nem megteremteni. Kár lett volna érted is és értem is. Hát úgy alakítsuk egymás utazását, sorsát, életterét, hogy hagyjuk meg egymás sokszínűségét, mint ahogy szerelmes emberben kavarg az a sokféle érzés. Hogy ezt látva és érezve Isten arca ránk ragyogjon a teremtésen és a teremtésben.

LÉLEKTÉRKÉP

Jogom, hogy jól legyek

SIMÓ MELINDA

Október 10-én ünnepeljük a lelki egészség világnapját, amit a WFMH, a Lelki Egészség Világszövetsége vezetett be 1992-ben. Ez a nap az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által szorgalmazott, és célja a lelki egészség fontosságának hangsúlyozása, a mentális zavarok elleni küzdelem és a pszichés jóllét előmozdítása. Minden évben más témája vagy üzenete van a világnapnak. Nyilván az a célja ennek a napnak, hogy az emberek figyelmét a lelki egészség fontosságára irányítsa.

A világnap eseményei és kezdeményezései segíthetnek csökkenteni a pszichés problémákkal járó megbélyegzést, és bizonyos országokban igyekeznek a segítő szolgáltatások elérhetőségeit kiemelni, ezáltal hozzáférést biztosítani azoknak, akiknek szükségük van rá.

A WHO meghatározása szerint a mentális egészség a lelki jóllét olyan állapota, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy megbirkózzanak az élet feszültségeivel, felismerjék képességeiket, jól tanuljanak és jól dolgozzanak, és részesei legyenek közösségeiknek.

Idén a lelki egészség világnapján a WHO arra akarja felhívni a figyelmet, hogy a mentális egészség alapvető emberi jog.

Alapvető jog, ám sokak számára a segítség mégsem elérhető. Románia erőteljesen fejlődik ezen a téren, ám például a britek országos lefedettségű felhívó, érzékenyítő mozgalmaitól még messze vagyunk.

Segítő szakemberként nagy örömmel követem a brit uralkodóház fiatalabb tagjai, Vilmos herceg, Katalin hercegné és a rebellis Harry herceg karitatív tevékenységeit, amelyek a mentális egészség fontosságára irányulnak. Reménységgel tölt el, hogy azok, akikre nagyon sokak figyelme irányul, kiemelten fontosként kezelik a mentális egészségvédelmet.

A brit honlapokon tippeket és tanácsokat lehet találni elakadások esetén, magyar nyelvterületen is egyre több információ elérhető.

Most fogadjanak tőlem egy tippet: a jó közösséghez való tartozás nagyon erős lelki immunvédő. Tőlünk nyugatabbra már nagy hagyománya van az önsegítő csoportoknak.

Társadalmunkban megindult az átmenet a rokonalapú szerkezetből a szerződésalapú szerkezet felé. Ez

azzal is jár, hogy elvesznek a megszokott önsegítés formái (alig lehet mostanában kalákáról hallani), és ebből a hiányból táplálkozva nőhetnek ki a szervezett önsegítő csoportok.

Gerevich József meghatározása szerint az önsegítés olyan kis- és nagycsoportstruktúrában megvalósuló együttműködési formák sokasága, amelyekben rendszerint azonos korú és hasonló személyes problémákkal küszködő emberek szerveződnek azért, hogy közös igényüket kölcsönös, egymásnak nyújtott segítség révén kielégítsék, olyan változást hozzanak létre magukban és/vagy környezetükben, amely által az addig megoldatlan problémájuk megoldódik.

Helen Keller mondta: „A világ tele van szenvedéssel, de olyanokkal is, akik úrrá lesznek a kínon.” Szerintem mottója lehetne ezeknek a csoportoknak.

Az önsegítő csoportok lelki egészséget javító hatásai: érték közvetítés, növelheti a társadalmi aktivitást (egy sikeres önsegítő csoport visszaadhatja az emberek hitét, hogy érdemes aktívan tevékenykedni a köz érdekében); növeli a támogatói háló nagyságát; terheket vehet le a közellátás-

ról; segít leépíteni a bajban lévőkkel szemben a sztereotípiákat, előítéleteket; kielégíti a társas és kommunikációs igényeket; új jártasságok elsajátításához segít hozzá; személyiségformáló erejű, visszaadja a kontrollt („én teszek valamit a saját jóllétemért”).

Két éve a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius egyházközségben a házasság hetén elindítottunk egy támogatócsoportot azzal a céllal, hogy a jelentkező párokkal közösen átvesszük annak a könyvnek az információit, amelyet arra az évre jelölnek ki a mozgalom szervezői.

Az egy évre tervezett csoport lassan kétéves lesz, és talán ez is igazolja, hogy egymást segítve önmagunk lelki jóllétéért rengeteget tehetünk.

Az élet érdekesebb, élhetőbb és élénkebb, ha nyitottak vagyunk az új tapasztalatokra, és ha rögtön nem is szervezünk egy újabb önsegítő csoportot, hát ha a mentális egészség világnapján tesznek egy apró szívességet valakivel.

Zöld szalag e jeles nap ismertetőjele, viselői támogatják a lelki egészségvédelmet és fejlesztik a tudatosítást ezen a területen.

Záróközlemény a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesületének 36. kongresszusáról

• Szeptember 4–6. között tartotta 36. kongresszusát Kolozsváron a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete (International Association for Religious Freedom, röviden: IARF). A világon elsőként, 1900-ban létrehozott, vallásszabadságot, párbeszédet és békét szorgalmazó nemzetközi szervezet alapító tagjai között volt a mostani esemény házigazdája, a Magyar Unitárius Egyház is.

E mostani kongresszus több szempontból is elsőnek számít az IARF történetében. Először történt, hogy a rendezvény Erdélyben, Kolozsváron zajlott, továbbá első alkalommal nyílt lehetőség arra, hogy világhálón keresztül is bekapcsolódhassanak a résztvevők.

A kongresszus témája a hit a megbékélésben volt, amit előadások, kiscsoportos és kerekasztal-beszélgetések, illetve tevékenységi beszámolók által igyekezett körüljárni a Japánból, Indiából, Törökországból, Európa különböző országaiból és az Amerikai Egyesült Államokból érkezett, valamint a világhálón bekapcsolódott 130 résztvevő a 47 tagegyház és vallásos szervezet képviselőjében. A jelenlévők hangsúlyozták a vallásos közösségek felelősségét és szerepét a megbékélés és az erőszakmentesség elősegítésében.

A rendezvény szeptember 4-én, a kolozsvári belvárosi unitárius templomban tartott nyitóünnepséggel kezdődött, ahol az áhítaton Josinobu Mijake lelkész (japán sintó hitű Izuo Konko közösség), Kovács Gergely érsek (Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség), Claudiu Lucian Pop püspök (Kolozs-Szamosújvári Görögkatolikus Egyházmegye), Kolumbán Vilmos püspökhelyettes (Erdélyi Református Egyházkerület), Tosiki Murata oktatási tanácsos (japán Ittoen közösség), Benedict Vesa segédpüspök (Romániai Ortodox Egyház), Ali Selcin imám (Romániai Muszlim Főmufiátus), Ruzbeh Hodiwala alelnök (Zarathushti Kulturális Alapítvány), Boldizsár Beáta püspöki titkár (Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház), Janhvi Gupte, az IARF alelnöke (hindu képviselő, India), Gerhard Wagner lelkész (Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház), illetve Kovács István püspök (Magyar Unitárius Egyház) fohászkoztak, elmélkedtek a megbékélésért, a hitért és áldásért. A közös éneklést a János Zsigmond Unitárius Kollégium kórusa vezette Ördög Ödön karnagy irányításával, az énekvezéri teendőket Kiss Erika, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség kántora látta el. Az áhítatot követően Robert Ince, az IARF elnöke nyitotta meg a rendezvényt, aki után Ciprian-Vasile Olinici, Románia egyházügyi ál-

lamtitkára köszöntötte a résztvevőket. A hozzászólások sorát Kovács István házigazda püspök beszéde zárta.

A megnyitó után a résztvevők George Williams amerikai valláskutató, egyetemi oktató nagyívű előadását hallgathatták meg, amely a történelmi és személyes tapasztalatokból származó megbékélés lehetőségét taglalta.

A kongresszus keretében zajlott az IARF tisztújító közgyűlése is, amely megválasztotta a szervezetet kormányzó tizenkét fős nemzetközi tanács tagjait, köztük Sándor Krisztinát, a Magyar Unitárius Egyház főgondnokát, illetve az új elnököt George Williams (Amerikai Egyesült Államok) személyében. Ő, valamint Aayush Soni (India) alelnök és Peter Le Poole (Hollandia) pénztárnok a tanács segítségével vezetik majd az IARF-et a következő négy évben.

A kongresszus végül köszönetet mondott Robert Ince (Nagy-Britannia) leköszönő elnöknek és a tanács korábbi tagjainak, majd a kongresszusi tagok, ki-ki a maga hite szerint, a Fennvaló áldását kérték az új vezetőik és a szervezet életére.

Bízunk benne, hogy e kongresszus hozzájárul ahhoz, hogy Erdélyben is erősödjön a felekezetek és nemzetek közötti párbeszéd, és elmélyüljön a békére való törekvés. Egyben köszönetünket fejezzük ki mindazoknak a vallási vezetőknek, egyházi előljáróknak és más meghívottjainknak, akik jelenlétükkel megtisztelték a kongresszusunkat!

Kolozsvár, 2023. szeptember 6.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ

A szabadelvű vallásosság útján

Robert Ince-szel, a Nemzetközi Vallásszabadságért Egyesület leköszönő elnökével a kolozsvári kongresszus harmadik napján beszélgetett a szerkesztő.

• A konferencia harmadik napján vagyunk, és azt hiszem, nem tévedek, ha azt mondom, hogy három tartalmas nap van mögöttünk.

Nagyon mozgalmas három nap volt, és remélem, mindenki számára csodálatos élményt jelentett, különösen a megnyitó ünnepség és a két nyitóárhítat, amelyek megmutatták, hogy az IARF-ben milyen sokféle vallás van. Tartalmas napok vannak mögöttünk, és a résztvevők sokkal többet tudtak meg egymásról. A világ számos pontjáról érkező fiatalok ismerkedtek, barátságokat kötöttek, így ezek a kapcsolatok a jövőben is folytatódni fognak. És ez nagyon fontos, hogy ezek a kapcsolatok fennmaradjanak. Beszéltem a Walesből, az én országomból érkezett négy fiatalal, megtudtam, nagyon megérintették őket a frissen kialakult kapcsolatok és az, hogy beszélhettek más fiatalokkal, és megoszthatták velük tapasztalataikat.

• Azt hiszem, félig válaszolt következő kérdésemre, miszerint mit tart a konferencia fénypontjainak.

Mindenképpen ez volt az egyik csúcspont, de mindenki előadása jó és nagyon változatos volt, ahogyan a ma délutáni előadások is érdekesek lesznek. Ezek ismeretük, hogy tagjaink milyen munkát végeznek a világ minden táján: hallottunk Indiáról, hallottunk az ukránokkal végzett munkáról. Ma délután hallani fogunk a Szentföldön a muszlimok, zsidók és kereszt-

tények között folyó munkáról, és arról, hogy hogyan hozzuk össze őket, hogy beszélgessenek egymással. Mindezek fontos megvalósítások, ahogyan a tagszervezetünk vallásába való betekintés is. Nem számítottam arra, hogy ilyen erős hatása lesz különösen az áhítatoknak, annak, hogy a tagszervezetek képviselői elmagyarázzák a hitüket, és mély, valódi odafigyeléssel meghallgattuk egymást ahelyett, hogy csak színlelnék.

Az emberek tisztelettel és őszintén érdeklődtek egymás nézőpontja iránt. És ez a mi nagy kihívásunk a megbékélés során: bele kell helyezkednünk a másik ember helyzetébe, és meg kell próbálnunk megérteni az ő helyzetét. Természetesen ehhez az is szükséges, hogy ő is megtegye ugyanezt érted, bár ez nem mindig történik meg. De ha legalább te megérted az ő nézőpontját, akkor van esély a pozitív végkimenetelre.

• A következő kérdésem az IARF-ről szól általában: Ön, mint volt elnök, hogyan látja ennek az egyesületnek a szerepét a világban?

Az IARF a kis liberális vallások hangja szerte a világon, azoké az embereké, akik nem a nagy egyházakhoz, világvallásokhoz tartoznak, de akiknek a hangját meg kell

hallani, és kell hallatni. Úgy vélem, a tagszervezeteinkre jellemző, hogy nem korlátozzák a dogmák gondolkodásukban. Számomra, mint unitáriusnak, azt hiszem, a legfontosabb dolog az, hogy megértem, mi a kérdés. Ha egyszer megértettem a kérdést, akkor tulajdonképpen viszonylag könnyű választ kapni rá. Az IARF tagjainak az a szerepe, hogy segítsenek az embereknek megérteni a kérdést. Mi kiállunk ezért a hangért, de ki-

állunk azoknak az embereknek a hangjáért is, akiket elnyomnak a világban. És megpróbálunk gyakorlati módon segíteni nekik, és el kell mondanunk a történetüket helyettük. Ezért fontos, hogy helyünk van az

ENSZ-ben, meghallgatják, amit mondunk az ENSZ-ben. De a tömegkommunikáció napjainkban ez is egy hatalmas kihívás. Annyi hang van, és sokkal több erőfeszítést kell tennünk annak érdekében, hogy a hangunk hallható legyen. Ez az a probléma, amellyel mindenki szembesül, ez a mi kihívásunk a jövőre nézve. A kongresszus résztvevőitől újra és újra hallottam, hogy felismerik, a külvilággal és az egymással való kommunikáció nagyon fontos. Törekednünk kell arra, hogy megfelelően kommunikáljunk egymás között is.

• Mit gondol, lesz még száz éve az IARF-nak?

Biztos vagyok benne, hogy lesz, mindaddig, amíg vannak hasonló gondolkodású emberek, akik felismerik, hogy mi a szerepe a szabad-

gondolkodású vallásoknak a világban. Ezek a vallások soha nem lesznek olyan nagyok, mint a világvallások. Bárcsak másképp lenne, de őszintén szólva nem hiszem. Szerintem mindig kicsik leszünk. Vagy kisebbek.

A mai társadalomban, nem annyira itt, Romániában, hanem mondjuk úgy, hogy Nyugat-Európában, egyre nő azoknak az embereknek a száma, akik azt mondják, hogy spirituálisak, de nem vallásosak. Tehát nagyon sokan vannak, akik felismerik, hogy az életnek van spirituális oldala, de nem igazán akarják elfogadni a szervezett, dogmák közé kényszerített vallást. Én úgy látom, hogy sok szempontból az IARF a szervezetlen vallás hangja.

• Emlékszik, hogyan találkozott először az IARF-fel? Miért döntött úgy, hogy ebben az egyesületben akar tevékenykedni?

Az életemet a nemzetközi olajiparban és a bankszektorban töltöttem. Keresztényként nevelkedtem, és azt hiszem, megértettem, hogy az életnek van spirituális oldala is. Ahogy elkezdtem dolgozni, elköltöttem az Egyesült Királyságból,

és 15 évig éltem a Közel-Kelet különböző országaiban, és felismerem, hogy az iszlám ugyanazt az üzenetet hordozza, mint a kereszténység. És az Isten, akiről beszéltek, valószínűleg ugyanaz az Isten volt, mint a kereszténységé és a judaizmusé. És az élethez való hozzáállásuk, a teológiájuk arról, hogyan élhetnénk együtt, szintén ismerős volt. És úgy gondolom, hogy szinte minden vallás teológiája valójában ugyanaz a teológia. Az ábrahámfi vallásokban ugyanazok az alapítók, a vallások pedig a fejlődésük során különböző pontokon álltak meg az életben, a történelemben.

Amikor abbahagytam a munkát, úgy döntöttem, hogy itt az ideje, hogy visszaadjak valamit. Az IARF-fel való első kapcsolatomban valójában csak 2012-ben kezdődött. Meghívást kaptam egy IARF-összejövetelre az Egyesült Királyságban dr. Richard Boeke-től, aki az IARF nagyon ismert tagja, ma 93 éves. Én pedig úgy éreztem, otthonra találtam ebben a szervezetben, egyetértettem az irányelveivel. És mire eljutottam a 2014-es birminghami kongresszusra, már a tanácsban találtam magam.

2018-ban pedig már elnökként szolgáltam a szervezetet, a legfelsőbb szintű vezetőségben két ciklust töltöttem. Sok kihívással kellett szembenéznünk, de élvezetes volt.

Aztán a Covid miatt egy évvel el kellett halasztanunk a kongresszust, amelynek akkor Japánban kellett volna lennie. De a Covid sokkal tovább tartott Japánban, mint itt. Ezért örömmel fogadtuk el Kovács püspök úr meghívását, hogy itt tartsuk meg a kongresszust. És most itt vagyunk.

A tapasztalatom azt mutatja, hogy soha nem szabad természetesnek vennünk, hogy jól működünk, mert ha nincs senki, aki elvégezné a munkát, aki időt és energiát fektetne bele, akkor, mint bármely más szervezet, ez sem fog folytatódni. Azzal az idővel és energiával kell folytatnunk, amit az emberek beletesznek, és én a fiataljainkra nézek, és arra, hogy milyen csodálatos, hogy itt vannak. Ők a jövő.

Csak batorítani tudom a fiatalokat, hogy találják meg önmagukat, és fedezzék fel az élet spirituális oldalát, és lássák meg, hogy ez mennyire fontos.

A hit útjának szépségei

Dr. George Williams vallástörténésszel, az IARF újonnan megválasztott elnökével a szerkesztő beszélgetett a választás után.

• Mik a benyomásai az IARF-kongresszusról most, a zárómozgatók után?

Ezt az IARF-kongresszust az 1984-es tokiói kongresszussal együtt a modern kor legsikeresebb kongresszusának tartom. Mindkettőben az volt a különleges, hogy egy-egy tagcsoport úgy látta vendégül a rendezvényt, mintha mindannyian családtagok lettünk volna, akiket otthonukban üdvözölnek. Az unitárius kollégium tökéletes helyszín volt ehhez, és a nagy csa-

ládunkról olyan emlékeket fogunk magunkkal vinni, amelyek egy életre szólnak.

• Mikor hallott először az IARF-ről?

Richard Boeke tiszteletes a kaliforniai Chico városának unitárius univerzalista gyülekezetébe beszólgáló lelkész volt, és egy vasárnapon az IARF történetéről és küldetéséről prédikált. Ez 1983-ban történt. Éppen akkor tértem vissza Japánból, ahol vallási vezetőkkel

készítettem interjúkat. Olyan példákat kerestem, akik valóban éltek a vallásukat: a japán buddhisták, sintoisták és keresztények között találtam ilyenekre. A prédikációból tudtam meg, hogy a legkülönlegesebbek, akikkel Japánban megismerkedtem, valamennyien az IARF tagjai is voltak. Még azon a vasárnapon csatlakoztam az IARF-hez. Néhány héttel később megkerestek, hogy beszéljek ezekről a japán tagcsoportokról az UUA (unitárius univerzalista szövetség)

évi közgyűlésén a kanadai Vancouverben, hogy biztassam azokat, akik az 1984-ben Japánban, Tokióban rendezendő kongresszuson terveztek részt venni. Természetesen én is ott voltam, és aktív szerepet vállaltam a programok lebonyolításában.

• Melyek az IARF alapértékei, amelyekkel Ön is egyetért?

Az ázsiai vallások történéseként igyekeztem megérteni a vallási hagyományokat, amelyeket az egyetemen tanítottam. De ez inkább egy elvont megértés volt. Sok tanulmányt készítették a misszionáriusok, a gyarmatosítók és a történészek, ezek azonban nem elégségesek. Az ember jobban megérti a saját hitét, miután megismert és megtapasztalt egy másik vallást a maga teljességében. Az IARF mindig is arra bátorított, hogy a tanulmányokon túlmenően személyes találkozásokra és párbeszédre is sor kerüljön, nyitott szívvel hallgassuk meg a másik hitbéli meggyőződését, és a tolerancián túl tiszteljük vallásgyakorlatát, hiszen ez vezet az élet igazi értékeinek a

megértéséhez a szeretet és a könyörületesség jegyében. Így, ilyen módon értékelhetjük igazán, hogy a hívő emberek mennyire különbözőek és milyen gyönyörűek.

• Ön az IARF újonnan megválasztott elnöke. Hogyan látja a szövetség jövőjét?

Még nem igazán sikerült túltennem magam a meglepetésen, hogy megválasztottak. Sosem voltam

vezető, csak szolgáltam ott, ahol szükség volt arra.

A világvallások hagyományai-ban otthonos vagyok, és az embereket a szenvedéstől, függőségektől és indulatoktól megszabadító vallásosságra való törekvésem lehetővé teszi, hogy nyitott legyek a különféle hitek, vallások iránt. De

ez az a tapasztalat, amelyet bárki megélhet az IARF-ben. Egyetemi hallgatóimnak az egyes vallások legmagasabb eszményi megnyilvánulását tanítottam.

Ahhoz, hogy ezt a szintet elérjük és megvalósítsuk, mindenkire, minden tagcsoport és egyén segítségére számítok.

Úgy látom, hogy ma az IARF egyik fontos szerepe, hogy segítse tagjait saját vallásukon belül ab-

ban, hogy az a lelkét felszabadító dimenzióba emelkedjék; olyan hitté erősödjék, amely átsegít bennünket az élet nagy egzisztenciális válságaiban, mint amilyen például az erőszakkal való szembeesülés, az igazságosság hiánya, a tisztesség sérülése – egyáltalán az élet értelmének keresése.

Azt remélem, hogy az IARF-családunk olyan közösséggé nemesül, amely folytatja, amit Kolozsváron megtapasztaltunk, és amely kicsi bolygónk lakóira is átkerül. Igen, valami nagyon fontos dolog történt a múlt héten a magyar unitárius kollégiumban. És hiszem, hogy ez folytatódik, mert ez a jövőnk záloga.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár: Bodor Piroska
telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodorp79@yahoo.com

Marosvásárhely: Pavelka Attila
telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka_attila@yahoo.co.uk

Sepsiszentgyörgy: Buzogány-Csoma Csilla
telefonszám: 0742 512 574
e-mail: csmx2000@yahoo.com

Székelyudvarhely: Sipos Mónika Rebeka
telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sz.rebi@yahoo.com

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Rossz vagy hitvány?

Egykor vizitálásra indult az unitáriusok püspöke, és midőn beérkezett az egyik gyülekezetbe, meghallgatta a lelkészt, aki beszédében ezt találta mondani: Izráel fiai négyszáz esztendeig bujdosnak a pusztában.

A templomból a paplakra mentek, ahol a püspök szóvá tette a szószéken hallottakat:

– Talán nincsen Bibliád, atyámfia?

Mondta erre a rosszat sejtő lelkész:

– De bizony vagyok, püspök uram, egy rossz.

Mondta erre a püspök:

– Ne mondd a szent könyvről, hogy rossz.

A pap gyorsan kijavította magát:

– Vagyon egy hitvány...

(Hermányi Dienes József után)

Huszonegyedszerre Szejkefürdőn

SZÉKELY KINGA RÉKA

• Vajon miért gondolták úgy őseink a 19. században, hogy jó dolog, Istennek tetsző kimenni a természetbe és ott tartani istentiszteletet? Mi vonzotta őket források mellé, magas dombokra, milyen belső misztikus indíttatás vezette őket, hogy az évszázados templomok falait maguk mögött hagyva zsoldárt énekeljenek a zöld erdő mellett? Meg merem kockáztatni, hogy azért, mert meg akarták tapasztalni egy rövid ideig az édeni állapotot. Azt a világot, amelyben az ember még érzi, hogy része a természetnek, és bár hite szerint Isten az embert uralkodóvá tette a teremtett világ fölött, azt is nyilvánvalóvá tette, hogy az ember nem játszhatja el Isten szerepét. Egy korhű fénykép őrzi a régi idők Homoródi Unitárius Találkozóját, amelynek újragondolása indította el 1999-ben az első szejkefürdői unitárius találkozót. Azokban az években, hazánk NATO- és európai uniós tagsága előtt, kiemelkedő fontossággal bírt, hogy a szejkei találkozó világtalálkozó nevet kapjon, és az erdélyi unitáriusokat meglátogató külföldiek köszöntsék az egybegyűlteket. Azóta sokféle tartalommal szervezték meg, végül 2015-ben a kezdeményező egyházközség lelkésze, Kedei Mózes és a keblitanács felkérték a püspöki hivatalt, hogy a találkozó közös szervezésben valósuljon meg.

Ebben az évben a találkozó nyitányaként Demeter Sándor Lóránd a hagyományörző lovasok nevében adta át a magyar lobogót Kovács István püspöknek. Miért kell ez a mozzanat? Azért, mert népünket eddig is a hit tartotta meg, pedig fegyverrel eleget és sokszor pusztították, és mindazok, akik életüket adták a hazáért, abban a hitben tették, hogy ha nincs is katonai győzelem, a jó Isten megadja az erkölcsi győzelmet, és lesznek következő nemzedékek, akik ezt soha nem felejtik el.

„Hajolj közel hozzánk ebben a csendben, engedj minket behallgatni ebbe a csendbe, meghallani téged, s míg hallgatjuk szelíd és halk szavaidat, az örömd hangját, hogy eljöttünk ide találkozni veled és egymással, adj erőt az őszinte önvizsgálathoz, adj erőt oda-mérni magunkat szeretetedhez... s amikor megtisztultunk, megnyugodtunk, megbékültünk önmagunkkal és a világgal, hittel és reménységgel menjünk otthonainkba, hogy továbbadjuk ezt az újjáteremtő szereteterőt” – mondott a lélek csodálatos rezdüléseit szavakba öntve felemelő imát Buzogány-Csoma Csilla sepsiszentgyörgyi kórházlelkész.

„Isten hozott! Köszöntelek szeretettel itt, ezen a szent helyen, Isten ölelé-

sében, ebben a völgyben, amely számunkra nemcsak egy völgy, hanem hegy és forrás... ahová jó évről évre eljönni, leülni kicsit a kút kávéjánál, s meríteni ebből az élő vízből...

Isten hozott erre a helyre, ahol talán nem tudjuk egészen pontosan, a maga teljességében megfogalmazni, hogy miért (a találkozásért, a közös imádkozásért, a közösen megtapasztalt istenélményért, az ismerős arcokért), de érezzük azt, amit Jézus mellett a hegyen levő tanítványok: jó nekünk itt lenni!

...És talán halljuk is fentről, Isten, vagy legalábbis jó lenne hallani a mi teremtő, gondviselő Atyánk örömhángját: ezek az én szeretett fiaim, leányaim, gyermekeim, akikben én gyönyörködöm.

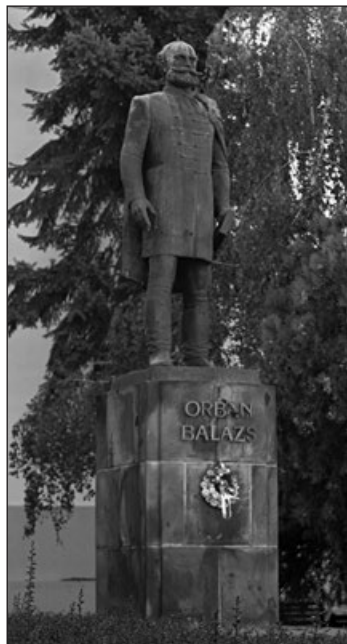
...És mi válaszolunk: »Oh, jó Atyánk, szent itt e hely, hozzád emel, hozzád emel!«

Ünneplő Testvérek! Az Újszövetségben számtalan történetben olvassuk azt Jézusról, hogy valamilyen nehéz küldetés előtt vagy nagy esemény után elvonul, hogy még közelebb legyen az Atyához, a teremtő Istenhez, elvonul imádkozni, megerősödni, készülni, felkészülni. Így kezdődik az ő szolgálata, a pusztába való elvonulással, a felkészüléssel, és így végződik, a Gecsemáné kertbe való elvonulással – ahová viszi a tanítványait is utolsó estéjén, mielőtt elkezdődne a kálvária... elvonul, imádkozik...”

2023-ban így kezdte egyházi beszédét Buzogány-Csoma István szentivánlaborfalvi-kézdivásárhelyi lelkész, a találkozó szónoka, és mi örvendtünk annak, hogy ezekkel a szavakkal egybekapcsolja a 21. századi keresztény hívő embert a jézusi evangéliummal. Mézes Melinda és Fikó Enikő vezették a zsoldáros éneklést. A székelyderzsi János Zsigmond Általános

Iskola népi zenekara és a homoródmási Almamag népdalkör gyermekei biztattak azzal, hogy egy emberöltő múlva is lesz, aki zsoldárt énekeljen. Solymosi Alpár esperes úrvacsorai ágendájában megköszönte a székelyudvarhelyi egyházkör minden egyházközségének a hit megtartásában vállalt szerepét, valamint az abásfalvi és keményfalvi egyházközségek úrvacsora-adományát tragikusan elhunyt lelkészük, Lurtz Zsolt emlékére.

Öröm volt meghallgatni a nagy-britanniai unitárius Robert Ince, a Vallásszabadságért Nemzetközi Egyesület elnöke ünnepi köszöntőjét, amelyben arra biztatott, hogy hitünket megélve, azok számát gyarapítsuk, akik a háborúk végét, a békét kívánják. Megérintő

volt hallgatni a japán buddhista női lelkész, Micsiko Cucsihasi köszöntőjét japán nyelven, annak fordítását dr. Kathy Macui japán egyetemi professzor fordításában, amelyet végül Nagy Adél recsenyédi lelkész tolmácsolat magyarul. Hiroshima bombázására emlékezve, amelytől családja és egész rokonsága szenvedett, arra kért, hogy keressük szívünkben a békét és a megbocsátást, és úgy éljük meg vallásunkat, hogy az a békét szolgálja.

Öröm volt látni, ahogy a székelykeresztúri egyházközség több mint ötven fős gyermekcsoportja bevonul a találkozóra, együtt örvend annak a csodának, ami a közös imából, a közös éneklésből és a találkozásból megszületett.

Köszönjük mindazoknak, akik eljöttek, velünk voltak, együtt akartak lenni Isten dicsőségére.

Köszönjük, hogy újra felemelhettük az evangéliumot, és bizonyágot tehattünk arról, hogy mi az isten-és emberszeretet vallását akarjuk megélni a hétköznapi napokban is. Köszönjük a Teremtőnek Orbán Balázt,

akinek sírját megkoszorúzva hirdettük, hogy ma is életünk éltető része a szülőföld, és nem szégyen ragaszkodni a szülőföldhöz.

Köszönet támogatóinknak: a Székelyudvarhelyi Polgármesteri Hivatalnak, Hargita Megye Tanácsának, a Mini Erdély Parknak és vezetőjének, Fazakas Szabolcsnak, a Székelyudvarhely körüli egyházközségeknek a zsiros kenyeres szeretetvendégségért, a székelyderzsi egyházközségnek, Balázs Sándornak és Gál Zoltánnak, a Romániai Falugondnoki Szövetség vezetőinek, Sipos Mónika Rebeka kórházlelkésznek, a homoródszentpáli, homoródszentpéteri, homoródkarácsonyfalvi, városfalvi, korondi egyházközségeknek, a Székelyudvarhely körüli nőegyletnek és az ODFIE-nek.

Az ideai találkozó szervezői a Püspöki Hivatal, a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör Esperesi Hivatala, a Székelyudvarhelyi 1. sz. Unitárius Egyházközség és a Székelyudvarhelyi 2. sz. Unitárius Egyházközség. Legyen Isten áldása a közös szolgálaton. Találkozunk Isten segedelmével 2024. szeptember 14-én!

Búcsú Kríza Dánieltől

Gyászoló család, végtisztességet tevő gyülekezet! Pár nappal ezelőtt meg voltam győződve, hogy személyesen veszek részt néhai Kríza Dániel (Dani bácsi) gyászszertartásán, de nem így hozta az élet: Lurtz Zsolt abásfalvi lelkészársunk motorkerékpár-baleset miatt bekövetkezett tragikus elvesztése lehetetlenné tette számomra, hogy ma személyesen ott legyek.

Ott kellene lennem leróni kegyeletemet egyrészt magánszemélyként az utóbbi három évtizedben egyházunkért való megannyi közös töprengéséért, tervezettségéért, kitartóan csörgő telefonhívásaiért, de ott kellene lennem elsősorban a Magyar Unitárius Egyház főpásztoraként azért az utólérhetetlenül állhatatos egyházszeretetért és szolgálatért, amellyel ő tudta szeretni és szolgálni egyházunkat.

Pragmatikus idealista volt, aki bebizonyította, hogy a legmerészebb álmok is megvalósíthatók szívós kitartással, a lehetetlennel ezerszer is szembeálló következetességgel.

Be kell vallanom, hogy amikor kb. 25 évvel ezelőtt először hallottam tőle az erdélyi és az anyaországi egyházrészek újraegyesítésének gondolatáról, szinte megmosolyogtam ezt a megvalósíthatatlannak tűnő álmodozást. Aztán hamar megértettem: ott volt ebben az álomban az a jogos vágy, hogy legalább egyházunk szintjén hozzuk helyre trianoni szétszakítottunk történelmi igazságtalanságát, és ott volt álomban a nagyon szeretett, szinte idealizált Erdély és az erdélyi egyházrész mint gyógyír a csonkán továbbélni kényszerült, küldetését kereső anyaországi unitárius egyházi élet jobbítására. Aztán kiderült, hogy

az évek múltával ez az általa untig mantrázott álom nemhogy elmúlt volna, hanem a lehetetlennel dacolva egyre erőteljesebbé vált, társakat talált magának, és olyan kritikus tömeget átfordító mozgalommá vált, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy tizenegy évvel ezelőtt megtörtént a trianoni csorba kiköszörülése: az egyházrészek újraegyesítése.

Ezt követően sem szűnt meg élő lelkiismeretként megszólalni, azóta is minden találkozás, telefonhívás egy-egy egyházbiztosító álom, feladat ugyanazzal a sokakat zavaró következetességgel és szívós kitartással, mert nagy álmát, az egyházegyesítést sem célnak tekintette, hanem eszköznak. Nem a keret volt igazán fontos számára, hanem a tartalom: az unitárius hit igazi megélése. Ezért volt nagy beteljesülés számára az utóbbi években a Budapesti Unitárius Egyházközségben megpezdült szerteágazó hitélet.

Unitárius szociális intézmények, középiskola, kampusz – mondta az újabb merész álmokat, betegségből felépülve kissé lelassult hangján, de az álmokat valósággá váltani tudó régi következetességgel. Váratlan elmenetele előtt egy héttel is az unitárius középiskola ügyéért hívott – és tudom, hinni akarom, hogy ezek a ránk testált álmok is mind megvalósulnak, mert tőle is tanultuk, hogy hittel, lelkesedéssel, a lehetetlennel dacoló konok kitartással a hit valóra váltja a remélt dolgokat.

Dani bátyám, köszönöm önzetlen egyházzolgálatodat, megtisztelő barátságodat, amely csak annyira volt kényelmetlen időnként, mint kérlelhetetlen lelkiismeretünk.

Isten veled, Isten velünk!

KOVÁCS ISTVÁN

Vass Miklós és műve – egy könyvpéldány története II.

KÁLNOKI KIS TAMÁS

• Kilenc évvel később halt meg Vass tanár úr testvére, Albert, akire a *Keresztény Magvető* 1936. évi első száma röviden ugyan, de szépen emlékezett:

„Homoródjánosfalvi Vass Albert gyógyszerész, unitárius egyházi tanácsos, életének 67-ik, boldog házasságának 30-ik évében januárius hó 26-án, rövid szenvedés után Oclandon meghalt. Papi családból származott. Öröklött vallásos és egyházas érzése mindvégig lelkének alkotó része volt. Ez érzésből kifolyólag híven teljesítette egyháza iránti kötelességeit. Különösen az oclandi egyházközösség életében szerzett maradandó érdemeket. Özvegye és két gyermeke, valamint számos rokona kegyelettel őrzi emlékét. Nyugalma legyen csendes!” (*Keresztény Magvető*, 68. évfolyam, 1936., 1. szám, 48.)

Nem így tett az *Unitárius Értesítő* a kaposvári unitárius ifjakat hitoktatásban részesítő dr. Vass Miklós halálakor, 1927-ben. Mindössze két (fél)sorban adta közre a hírt: „Keménysfalvi Vass Miklós dr. főgimnáziumi tanár 1927. szept. 11-én, 54 éves korában Kaposvárt meghalt. (*Unitárius Értesítő*, 6. évfolyam, 1927., 9. szám, 10.) Az előző hónapban pedig még arról írt: „Vass Miklós tanár 2 tanulót részesített vallásoktatásban” Kaposvárt. (Uo. 6. évf., 1927., 8. sz., 7.)

Az önmagában is érdekes, hogy a testvérek közül az egyikről „homoródjánosfalvi”, a másiktól „keménysfalvi” előnévvel emlékeznek meg a híradások, és felmerül a kérdés, hogy a Vass család szülőföldjén maradt és Dunántúlra költözött tagja(i) között hogyan, miként alakult 1920-tól 1927-ig a rokoni kapcsolat. A fiúk, a testvérek találkoztak-e még. Erről egyelőre semmit nem tudunk.

Dr. Komjáthy Miklóssal folytatott szakmai beszélgetéseim során került szóba – Kelemen Lajossal összefüggésben – Vass Miklós személye, és mivel akkor már foglalkoztam a neves kolozsvári levéltáros leveleinek felkutatásával, magánkézből levéltárba gyűjtésével, tudván a fenti előzményeket, tőle kérdeztem meg: tudja-e, leszámazottjára, hagyatékára hogyan található rá. Mert majdnem biztos voltam abban, hogy Kelemen Lajos és Vass Miklós leveleztek és/vagy személyesen is találkoztak egymással. Miklós bátyám – mert tegeződve vele, mindenkor így szólítottam őt – nemcsak felkutatatta Vass Miklós leányát, Vass Editet, és megtudakolta hol lakik/él, de telefonon beszélt is vele érdeklődésben. A kutatás nem lehetett egyszerű, hiszen már aktív korának vége felé járt. Múltak az évek – ámbár Somogyországgal nem szakadtak meg kapcsolatai –, azért néhai tanára egyet-

len leányának megtalálásához kellett elszántság és jóakarát.

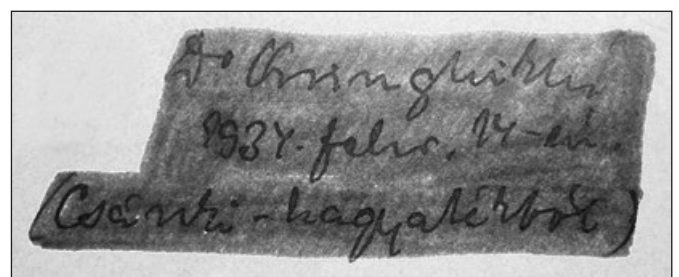
A következőkben Taraba Lajosné, született Vass Edit nyugalmazott matematika–fizika szakos középiskolai tanár 1982. június 2-án kelt leveléből idézek, amelyet e sorok írójának címzett:

„Mikor [dr. Vass Miklós] meghalt, én még csak 12 éves voltam. Emlékszem, nagy könyvtára volt, s Édesanyám [rápolti Rápolthy Mária] többször mesélte, hogy halála után valaki (hogy ki, arról sajnos közelebbit nem tudok) átnézte a könyvtárát és sok mindent elvitt. Édesanyám később bánta, hogy ki tudja, milyen értékeket veszített el ezáltal. Még mindig sok könyv maradt, de életünk folyamán többször költöztünk, s minthogy Apám utódai (én és a fiam [Sikabonyi György]) közül senki se lett történész, idővel több könyvet eladogattunk. Pl. sok *Századok*- és *Erdélyi Múzeum*-kötetet.

De így is még több történelmi könyvet s régi bibliákat őrzök Apám könyvtárából, ezeket már meg akarom hagyni a családnak. Van pl. 19 kötet Árpádkori és Anjoukori Okmánytár, melyekbe be van írva, hogy Édesapám jutalmul kapta a Magyar Tudományos Akadémiától 1896. május 13-án. [Ebben található nyitját az olvasó a fent említett Monumentáknak.] Az Apámtól megjelent már említett két könyvön kívül még van egy: *Összefoglaló érettségi tételek a magyar történelemből*; összeállította dr. Vass Miklós főgimnáziumi tanár kézirat gyanánt 1911-ben, benne Apám kézírásos jegyzetei.

Örülnék, ha valamivel segíteni tudtam volna munkájában. Nagyon sajnálom, hogy a leglényegesebb dologhoz, a Kelemen Lajossal való kapcsolathoz nem tudok hozzászólni.

Átnéztem Édesapám fényképeit (nincs sok), egyikből (a század elejéről) van két példány, egyiket elküldöm saját aláírásával. (Bár ilyen bajuszt nem soká hordott, emlékezetemben és a többi képen is kis bajusza volt.)”

Komjáthy (Kring) Miklós tustintával elfedett bejegyzése

Dr. Vass Miklós fényképe Langsfeld Mór Kaposvár, Korona utca 4. sz. alatti fényképész műhelyében készült.

Az alábbi levelezőlap nem sokkal később íródott.

„Dr. Kálnoki Kiss Tamás országos levéltári főigazgatói titkár úrnak Bécsi kapu tér 4. H-1014 Budapest

Bécs, 1982. szept. 14. kedd

Kedves Tamás!

Itt döbbsentem rá, hogy még mindig nem tettem eleget ígéretemnek s nem vettem papírra emlékeimet boldogult tanáromról, Vass Miklósról. Veled konzultálva, otthon majd pótlom mulasztásomat. Ilyen érdekes anyagban még nem kutattam, de a kevés idő alatt csak csöppeket meríthetek a tengerből. Elnökünkkel együtt szeretettel köszönt öreg barátod Komjáthy Miklós.”

A kaposvári Somssich–Táncsics-középiszkola iratanyaga, amelynek dr. Vass Miklós tanára volt, megtalálható a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy vármegegyei Levéltárában, mint iskolai irattári anyag: Iktatott iratok 1889–1927-ig. Terjedelme 7 doboz, mintegy 0,7 iratfolyó méter. Az iktatott iratok között, a tanári értekezletek és intézményi beszámolók mellett, más, érdekes, értékes dokumentumok is előkerülhetnek a témához kapcsolódóan – írta érdeklődésemre tizenöt

évvel ezelőtt dr. Bősze Sándor levéltár-igazgató 2008. február 28-án kelt, 82/45/2008. számú levelében (az ügy előadója G. Jáger Márta volt). Egyéb forrásokról, mint pl. az esetleg fellelhető tanári/tanulói visszaemlékezés(ek)ről nem is beszélve. Legalább ennyit tudni erről nem haszontalan.

Miként az(t) sem, hogy Komjáthy tanár úr Vass Miklósról őrzött emlékeinek papírra vetése idő hiányában – sajnos – végérvényesen elmaradt, és nemcsak ennek az időszaknak emlékei, eseményei szálltak sírba a jeles főlevéltárossal Budapesten, 1993. április 6-án. Sok más, az Országos Levéltár működésére, dolgozóinak hivatali életére, kapcsolatára vonatkozó információt, történetet vitt magával örökre. A fentiek ezért fontosak. Meg azért, mert Székely Mózes fejedelem történelmi szerepének megítélése Vass Miklós könyvének megjelenése óta, egy évszázad múltával sem változott. „[...]ő megmutatta és meg egyengette a szabadság útjait [...]” (Várfalvi Nagy János).

Az érdeklődő olvasók figyelmébe ajánljuk Vass Miklós *Székely Mózes erdélyi fejedelem életrajza* (Márkus Ny. Budapest, 1897) című könyvének digitális változatát, amely elérhető az alábbi linken: <http://mek.oszk.hu/10700/10729>.

Vallásos gyermektábor Désfalván

A désfalvi egyházközség szervezésében idén is sor került vallásos gyermektáborra augusztus 7–11. között. A táborban 35-40 gyermek vett részt, valamint 10-12 egyletes fiatal, akik segítettek a lebonyolításban.

Idén a tábor a Tegyüknek jól! jelmondatra épült, amellyel hangsúlyozni próbáltuk a gyermekeknek: nagyon fontos, hogy jól cselekedjünk nap mint nap.

Az öt nap alatt különböző ószövetségi személyiségekről tanultunk, akiket a jól tenni kifejezéshez kapcsolunk, valamint a kézműves tevékenységek is e mottó köré épültek. Minden reggelt tornával és áhítattal kezdtünk, majd következett a tanulás, az éneklés, a mesefilmnézés és a kézműves tevékenység.

Az egyik napon Marosvásárhelyről érkeztek hozzánk rendőrök, akik érdekes bemutatót tartottak a gyerekek számára. A gyerekeknek sportolni is volt lehetőségük, ugyanis a már hagyományosnak számító sportnapra is sor került.

A tábor zárónapján pedig egy kirándulást szerveztünk, meglátogattuk a kissolyosi Súlyom Major lovardát, ahol a gyerekek lovagolhattak, állatokat simogathattak, szekerezhettek. A helyszínen ebédeltünk, majd a helyi unitárius templomot kerestük fel és a tiszteletes úr szüleit, ahol finomságokban volt részünk. Hazafelé megnéztük a csodaszép segesvári várat. A kirándulás méltó lezárása volt a bibliahétnek,

melyet a Magyar Kormány és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatott. Ezúton és köszönjük szépen támogatásukat.

Az öt nap alatt a gyerekek a szülőknek és nagyszülőknek köszönhetően finomságokban is részesültek, amelyet szintén köszönünk. Láthatólag minden gyerek jól érezte magát, és bízunk benne, hogy a tábor jelmondatát a szívükbe zárva tértek haza.

Külön megköszönni mindenkinek, aki hozzájárult a tábor megvalósulásához most nem lehetséges, ezért egyben mondunk köszönetet mindenkinek, aki valamilyen formában segített, hogy az idén is megvalósuljon a bibliahét. Köszönjük a gyerekeknek, hogy idén is részt vettek, és jól érezték magukat vallásos gyermektáborunkban.

SZOMBATFALVI CSONGOR

VI. Regejáró Énlaka Napok

Augusztus utolsó napjaiban hirtelen támadt, nagy erejű vihar rázta meg Énlakát: cserepek repültek háztetőről, templomról a szélben, betörött műemlék templomunk gótikus ablaka, a szétszakadt villanyvezetékek árván lógtak az áram nélkül maradt, eső áztatta falu sötét utcáin, kertjeink gyümölcsfái szálíg hasadtak a tomboló vészben. Napokig tartott a romok eltakarítása, a károk feltérképezése, és közben ott lebegett előttünk a hétvége ígérete, hiszen hatodik alkalommal készültünk a kicsi közösségünkben újra és újra megszülető csodára: a Regejáró Énlaka Napokra.

Szeptember első hétfőjére 2017 óta felemelő találkozásokat, elringató dallamokat, testi-lelki felüdülést, egyre bővülő, családias együttlétet kínál helyieknek és hozzánk érkezőknek, visszatérőknek egyaránt. Ilyenkor kikopnak a templomkert és a kultúrotthon közötti ösvények (rámutatva e kettő hivatása közötti kapcsolat megkérdőjelezhetetlenségére), szorosabbá szövődnek a régi-új barátságok, megvidul a lélek. Valami olyan lebeg a légtérben, amiből mind többet szeretnénk, de hálásak vagyunk ezért a fatájiért is, mert megtapasztaljuk, hogy létezik még, életre hívható az, amiről legszebb álmaink szólnak: egyszerűen és nagyszerűen ünnepelni az életet a Mindenható végtelen szeretetében, a kreatív ember legtisztább, legalázatosabb nyelvén, eszközein keresztül.

Péntek délután a templomban áhítatra gyűltünk egybe, imáink által is kapcsolódtunk egymással, a Teremtővel, és biztattuk magunkat, egymást: „Merj élni, merj, föld gyermeke, természet titkos remeke...” (255. énekünk). A Misztrál együttes Mikájával (Heinczinger Miklós) együtt nyitottuk meg a rendezvényt, a korábbi évekhez hasonlóan, hiszen egyházközségünk első perctől felkarolta ötletét, hogy együtt szervezzük a Regejárót. Bármit szervezni máshonnan érkezőnek így lehet, így érdemes egy kis közösségben: ha a helyiekre is tekintettel van, őket is megkérdezi, társul hívja, értük is álmodja azt, amire vágyik. Ettől is olyan sikeres a rendezvényünk.

Dezső Tibor református lelkész népmesékről, azok értelmezéséről szóló előadása indította a programok sorozatát, majd a Magyarországról érkezett Keleti Szél Zenekarral a középkori magyar zene világában kalandozhattunk. A Firtos alatt élő barátainknak köszönhetően árnysház nyílt az egykori kugli épületében, ahol *Az égig érő fa* meséje elevenedett meg kicsiknek és nagyoknak. A Sajba nép- és modern zenei motívumokból építkező, tradicionális és elektronikus hangszereket használó zenekara felpezsdített, majd elringatott, hidat építve a kultúrotthon udvarán kiteszedő, táborfüzmelegű, örömdobolós, csillagfényes éjszakánkba.

Szombat reggel lassan kelt életre a falu, a hajnali harmaton csöndes beszélgetések, rendezkedések ké-

sztettek a nagy napra. A Misztrál gyerekkoncertjére sok-sok kisgyermek, család telepedett le a kultúrotthon udvarán rögtönzött előadótérben. Közben az énlaki és bennünket segítő asszonyok finomságai kerültek a Falatozó Sarok asztalára, hogy vendégeink beleszóltathassanak vendégszeretetünk legelemibb ízeibe. Délben Lukács Gabriellával Kerekítő mondókázásra került sor a kultúrotthonban: önfeledten daloltunk, zenéltünk, mondókáztunk a legkisebbekkel. Az ebédidő nemcsak a test, a lélek táplálására is lehetőséget adott: csillogó szemek, kíváncsi és szeretetteljes gesztusok, egymásra találó generációk kapcsolódhattak.

Semsei Angelika a tündérvilág gazdagságáról mesélt előadása során, majd bemutatkozott templomunkban a *Magyar Kultúra Magazin* is, amit Bonczidai Éva főszerkesztő és párja, Farkas Wellmann Endre író hoztak el nekünk: a kortársak közlőjébe. Délután Pottyondy-Csordás Patrícia zeneterapeuta hangfürdőre hívott, ahogy eddig minden regejárós találkozásunkon, majd a templomban Kincses Kálmán református lelkész a rugonfalvi és nagygalambfalvi templomi falképek üzeneteiről tartott előadást. Ezt követően a *Hazajáró* turisztikai magazinműsor munkatársai hívtak vetítéssel egybekötött közönségtalálkozóra a kultúrotthonba. Este a BRVLG (a sepi-szentgyörgyi Evilági együttes legújabb projektje) mutatkozott be Énlaka színpadán a regejárós közönség előtt, aztán a Misztrál együttes lírai, simogató, mélyre hívó, felemelő ritmusai öleltek át.

Vasárnapra általában szétszóródnak a regejárósok, de ezúttal népes közösség adott hálát istentiszteletünkön a megélt gazdagságért, szépségért. Ezt követően Illés Lajos Kossuth-díjas zeneszerző emlékére állítottunk táblát egykori házában családjával és az új tulajdonos, a Téka Alapítvány meghívottjaiként.

Sok közösségben vannak rendezvények, programok, amikről írunk, hírt adunk, mindenkinek a magáé a legdrágább, legkedvesebb. Mi is így vagyunk a Regejáróval, ami elkísér még sokáig (legalább jövő ilyenkorig). Hála legyen érte minden támogatóknak, résztvevőnek, de legfőképp az Énlaka fölött is éberrel őrködő Gondviselőnek!

MÁTÉFI TÍMEA

SZERETETSZOLGÁLAT

*Kaláka, köz- és kölcsönmunka mint erőforrás***Egymás terhét hordozzátok!**

• A Gondviselés Segélyszervezet évente megszervezett SegédKezek kalákatáborai zászlós projektként „futnak” már tizenegy éve. Az idei esztendőben is több térségben sikerült kisebb-nagyobb létszámú táborokat szervezni.

A Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkörben Alsójárán, Kidében, Komjászegen és Szinden szerveztünk egy napos munkálatokat. Ezen alkalommal a templomok, temetők és lelkészi lakások környékén folytattunk takarítási munkálatokat.

A marosi egyházkörben két alkalommal került sor kalákára. Július 14-én a búzaházi unitárius templomot és környékét takarítottuk ki. Hat önkéntes fiatal (a Nyárádszentmárton–Csíkfalvi Unitárius Egyházközségből) szánt időt arra, hogy az évek óta üresen álló kis templomot kitararítsa. Augusztus 27-én Vadadban sor került a felújított kultúrotthon átadási ünnepségére. Ezt megelőzően kaláka keretében vettük számba a falu tulajdonában lévő edénykészletet, átválogattuk, majd visszahordtuk régi-új helyükre, a kultúrotthonba. Tizenhárom személy vette ki részét a közös munkából (vadadiak, valamint a lelkészi család).

A hagyományos központi SegédKezek kalákatáborát a háromszéki fiókszervezetünk Erdővidéken szervezte meg Barót központtal, augusztus 27–30. között. Harmincegy fiatal önkéntes érkezett Barótról, Felsőrákosról, Szentivánlaborfalváról, Kökösből, Árkosról, Kálnokról, Sepsiszentgyörgyről, Homoródomásról, Homoródszentpéterről, Székelykeresztúrról, Székelyszáldobosról, Erdőfűléről és Dabasról (Magyarország). A munkálatok Barót környékén zajlottak: Vargyas, Köpec, Felsőrákos, Bibarcfalva és Székelyszáldobos településeken. A résztvevők a hajnali ébresztő, a gyors reggelizés és eligazítás után, dacolva a kánikulai hőséggel, szívvel-lélekkel vágtak neki minden nap a feladatoknak: több tíz folyóméternyi fát vágtak-hasogattak fel és raktározta el, takarítottak, kaszáltak, terepet rendeztek, kerítéseket csiszoltak és festettek idős vagy beteg, rászoruló embereknél, családoknál, egyházi ingatlanoknál. A segítő munkálatok mellett egy csapat a helyi romatelepet látogatta meg a „vajda” vezetésével, felkeresve és megajándékozva egy-egy tartós ételmiszer-csomaggal tizenegy sokgyermekes roma családot. A vajda, miközben összehívta a családokat egy-egy megállónál, beszámolt a közösség életéről, helyzetéről. Különleges volt számunkra megtapasztalni azt, hogy a vajdának mint vezetőnek milyen nagy tekintélye van ebben a közös-

ségben, akár csak azt, hogy név és személy szerint ismeri az ott élőket.

Az idei kalákatábornak volt egy igen különleges foglalkozása: négy tehetséges fiatal a baróti gyermekotthonban a falra festett mesefigurákat javította, egészítette ki, helyenként pedig újrafestette a bentlakó gyermekek nagy-nagy örömeire.

A meghitt táborzáró istentiszteletünknek a baróti unitárius templom adott helyet. Biró Attila esperes végezte a szószéki szolgálatot, aki megköszönte az önkéntesek áldozatos munkáját, kiemelve azt, hogy ezzel a segítségnyújtással az idős, magányos emberek újra értékesnek és fontosnak érezhetik magukat, hiszen íme, a fiatalok bekapognak, és megkérdezik: Miben segíthetünk? Ez azt jelzi, nincsenek elfelejtve, mert figyelnek rájuk, gondoskodnak róluk. Minden emberi élet ajándék, és akkor a legértékesebb, ha Istenhez, a mi Teremtőnkhez kapcsoljuk. Legyen áldás minden ilyen emberszolgálaton! A záróünnepség meghívott vendége volt Barót város polgármestere, Benedek Huszár János, aki szintén megköszönte a fiatalok szolgálatát, és örömmel látta, hogy újra él az egymást segítő kalákaszellem, a közért való cselekvés, egymás terhének vállalása. A jót is tanulni kell, mint minden mást, ezek a táborok pedig kitűnő alkalom erre és a közösség erejének a felmutatására.

Mielőtt elbúcsúztunk volna, feltettük a kérdést egymásnak: hogy telt? S bár testben meglehetősen megfáradva, de mégis felüdült lélekkel a válasz egyöntetű volt: Jól telt! Csak rövid volt, még maradtunk volna.

Hisszük azt, hogy ez a legőszintébb és legegyszerűbb megfogalmazása annak, hogy érdemes volt. Hálaadás vagyunk az önkénteseknek, hogy annyi féle-fajta más rendezvény és kínálat közül a szeretetszolgálatot választották, ami bekapcsol egy olyan világba, amelyben azáltal gazdagodsz, hogy adsz a legértékesebből, azaz önmagadból, az idődből és erődből. Bár a kalács mint fogalom eredetileg kölcsönmunkát jelentett, mi a szívesség oldaláról közelítünk a kérdéshez. A mi fizetségünk az újbóli találkozások, az együttlétek öröme, az új barátságok, hiszen a régebbi kalácsok szinte már családtagokként vesznek részt. A kezdő kalácsok pedig úgy mennek haza, mintha már

ezer éve ismertük volna egymást, mert a közös cél és munka egymásra hangol, közösséggé varázsol. Fiatalok lévén a fáradság ellenére is vidám hangulatban teltek az esték.

Köszönjük támogatóinknak, hogy idén is fontosnak tartották a szeretetszolgálatot. Köszönjük a Bethlen Gábor Alapnak, a Nemzeti Együttműködési Alapnak, Kovászna megye és Kolozs megye önkormányzatainak, a Baróti Önkormányzati Hivatalnak, a baróti Derzs panzióknak, a baróti Pub vendéglőnek, a szentivánlaborfalvi ETIOR pékségnek és nem utolsósorban minden önkéntesünknek!

Isten áldása legyen mindannyiuk életén, szolgálatán!

BUZOGÁNY-CSOMA ISTVÁN,
PÁJER GYÖRGY SZABOLCS,
KISS ZSUZSÁNNA,
ZAKARIÁS ÁRPÁD

Közlemény a Gondviselés Segélyszervezet közgyűléséről

A Gondviselés Segélyszervezet idei közgyűlését 2023. szeptember 16-án tartottuk az udvarhelyszéki Csehétfalván 23 személy részvételével. Előzetesen szakmai képzést szerveztünk munkatársainknak, ugyancsak a csehétfalvi Hagyományos Székely Jövő Központban.

A közgyűlés üdvözlőbeszédekkel kezdődött, majd sor került az anyaszervezet és a területi fiókszervezetek működésének számbavételére, valamint a fejlesztési irányok és működési tervek körvonalazására. Külön napirendi pontként tárgyaltunk az ukrainai háború menekültjeinek és helyben maradt rászorultjainak eddigi segélyezéséről. Ezután a közgyűlés tudomásul vette a székelyudvarhelyi szociális-közösségi központ létrehozásának fejleményeit és a folytatáshoz szükséges anyagi források teljes hiányát.

A házigazda egyházközösségnek köszönjük a szívvelyes vendéglátást, a részt vevő munkatársainknak pedig a mindenkor szeretetszolgálati tevékenységüket!

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE

NŐK VILÁGA

Együtt a hitben

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

• A nyár után szeptember is jelentős eseményekkel indult: másodikán a Szejkén együtt ünnepelhettünk több mint ezer hittestvérünkkel, majd negyedikétől Kolozsváron zajlott a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesületének 36. kongresszusa. Szeptember 7–8-án pedig a Vallásszabadság Házában a Liberális Vallásos Nők Nemzetközi Szervezetének (International Association of Liberal Religious Women, IALRW) konferenciájára került sor, amelyre az UNOSZ néhány tagja is meghívást kapott.

A világ különböző tájairól érkező vendégek és helybeliek kezdésként vízszerartást tartottak, egy-egy rövid imát mondva egymásért, szereteteinkért, családjainkért, a békéért, belső, lelki értékeinkért, az együttlétért. A bemutatkozás rendjén alkalmunk volt az ismerkedésre, hogy megtudhassuk, ki honnan érkezett, melyik ország képviselője. Néhányan a világháló segítségével Japánból és Malajziából kapcsolódtak be.

A találkozó egyik előadását Koreck Mária, a Diversus Egyesület elnöke tartotta Marosvásárhelyről, amelynek során a résztvevők helyzetképet kaphattak a romániai roma közösségek életéről, nehézségeiről. Továbbá Rosemary Bray McNatt lelkész egymás tiszteletéről beszélt, majd megosztotta saját tapasztalatait.

Érdekes panelbeszélgetésnek voltunk részesei egymás vallási hagyományainak tiszteletéről, a nők szerepéről egy biztonságosabb társadalom megvalósításában, a nők támogatásáról céljaik elérésében, a társadalmi életben való aktív részvételük biztosításáról.

A nők sokat tehetnek identitásunk, hagyományaink megőrzéséért, éltetéséért, aktívak lehetnek ezek átadásában, a következő nemzedékek nevelésében,

hiszen „aki a bölcsőt ringatja, az a világot igazgatja” (William Ross Wallace).

Az IALRW közgyűlésén új elnökséget választottak, amelynek tagjai lettek Bartha Mária Zsuzsanna kocsordi, valamint Székely Kinga Réka homoródszentpéteri lelkészek is. Gratulálunk nekik, és munkájukhoz sok erőt, kitartást kívánunk!

Az elhangzottak, a közös, szeretetteljes együttlét megerősített hitünkben, szerepvállalásainkban, abban, hogy a különbözőségeink ellenére együtt erősebbek vagyunk, ha közösen, egymásért dolgozunk a nők megsegítéséért, a béke megvalósításáért.

Isten gondoskodó szeretete töltsen el lelkünket, adjon hitet abban, hogy érdemes tenni közösségeinkért, egyházunkért, egy szebb és élhetőbb világért!

Ki a nagyobb?

FARKAS DÉNES

• A templomban hallgatom a prédikációt. Ismerős a téma, hiszen életem azzal telt el, hogy így-úgy próbáltam részt venni az evangélium ügyében. Arról prédikált a lelkész, hogy versengenek a tanítványok, hogy ki a nagyobb. Részletezte a nagyság fogalmát, majd a konklúzió is elhangzott a jézusi gondolattal: legyetek olyanok, mint a kisgyermek. Míg figyeltem az értékes fejtegetését, bevallom, hogy a ki a nagyobb gondolata körül nagyon elkalandoztam.

1964-et írtunk, és én ott vagyok egy gyönyörű, kies homoródmonti falucskában, akarván bizonygatni, hogy Isten országa elérhető. Ezt a munkabíró falusfeleim nagyrészt Medgyesen vagy az udvarhelyi cernagyárban, a matricagyárban, Erdővidéken vagy akárhol elképzelték, csak éppen a helyi kollektív gazdaságban nem. Meg is futamodtunk, köztük én is. Nézhettük s nézhettem, hogy idézzem Farkas Árpád szavait, „gyönyörű felfalásunkat”, amint a fiatalab-

bak elmenetele után egy szépséges, Isten alkotta közösség elvész az enyészet tengerében. Sok évtized telt el azóta, s hála a jó Istennek, hogy megfogyva bár, de ma is lélegzik az a kis közösség, amelynél szebbet-jobbat én soha nem tapasztaltam.

Amiért nekifogtam leírni ezt a pár sort, azért van, mert a ki a nagyobb kérdésének elemzése elé indította Mihály bácsi és Julia néni, a gyepesi harangozóházaspár emlékét. Drága, romlatlan lelküknek legyen jutalma a jó Isten örök honában.

Szerény, de tiszta kis házacskában laktak az Agyagosban, jobb oldalt a legkülsőben, ahogy kapaszkodunk fel a Pókalika felé.

Julia néni jóságos, szófogadó néni volt. Olyan görbe, mint egy pléhkanál, akár a „vén fegyvernekne” a Villon versében (Faludy átköltésében). Mindig tiszta ing, fejkendő és öltözék volt a derékszögben meghajlott asszonyon. Ha hozzászóltam, akkor sem tudott felgyenesedni, hanem valahogy a fejét próbálta erőltetni, hogy a tekintetünk is találkozzék. Irdatlan mennyiségű gyomot tudott kiszedni a kertben a vetemény és a virágok közül.

– Pihenjen meg, Julia néni – szóltam – s ő azt mondta, hogy tiszteletes úr, akkor fáj nagyon a hátam, ha megpróbálnék kiegyenesedni.

Megfigyeltem, hogy az akkor már hetvenéves öregasszony hamarabb felment a toronyba, mint ahogy az ember képzelné a létrafokok számát tekintve. Abban az időben ez kemény feladat volt, mert a toronyórát naponta fel kellett húzni, és ez legtöbbször a Julia néni feladata volt, mert férje, Mihály bácsi nehezkesebben mászta meg a torony létráit.

Mihály bácsi egy különleges figurája volt a teremtésnek. Mindig borotvált, rendben tartott bajszával az ápoltság látványát sugallta.

– Jöjjön, hogy tanítsam meg rózsát szemezni, mert még hasznát veheti – mondta nekem, s aztán természetesen (immár sajnálkozva említem) nem vesztettem ilyesmivel a fiatal időmet.

– Maga honnan tud rózsát oltani? – kérdeztem. Erre ő: hát nézze meg a templom mellett azokat a magas törzsű rózsákat, mind én oltottam. Tudja, kitől tanultam? Volt itt egy tanító, Farkas Domokos, s attól, ejjsze magának is valami elődje lehetett, ha maga is Farkas.

Mindig fehér harisnyában járt, fehér gyolcsing, fekete lajbi és fekete posztókalap. Az inge olyan fehér volt – s itt visszautalok Julia néniére – hogy a papi puplining is megirigyelhetné. (Valószínű, a házi főzött szappan, a dörzsölő s amit a régiek tudtak.) Csizmában sohasem láttam az öregot, de a bakancsa mindig világított a bakancsziártól, mert abban az időben a megszokott cipőkrém mellett árultak bakancsziárt is, ami védte a bakancsot a beázásától. Mihály bácsi ezt használta. A bakancsa bőrből vágott fűzővel volt befűzve, és ezt elmagyarázta nekem.

– Tudja, a régi bakancs, aminek széjjelmege a talpa s a feje, annak azért a két boka felőli szára épen szokott maradni, és abból lehet jó bakancsziárt vágni körbe-körbe, s azt egy kicsi szalonnabőrrel meghúroljuk, az az igazi. Jól figyelje meg, mert ha lehull a hó, még maga is hasznát veheti.

Természetesen magamban kuncogtam, mert Mihály bácsinak a bakancsa fűzése az alsó rigli felett egy nagy boggal kezdődött és az utolsó rigli után is valami csapattal végződött.

A hó lehullt – fázott is eleget a lábam, de bakancsziárt készítésére azért nem kényszerültem.

A harangozóházaspár a tisztsége teljes tudatában, nagyon pontosan végezte a megtiszteltetésnek vett feladatait. Annyi év távlatából most is látom őket, s tudom, hogy a jó Istennél valahol jó helyen vannak, hiszen az emléküket ápolása, utód hiányában, már csak nagyon keveseknek lehetséges.

Vasárnaponként tizenegy órakor volt az istentisztelet. (Itt most nem térek ki a hétköznapi istentiszteletekre, sem a vecsernyékre.) Mihály bácsi vasárnaponként reggel nyolc órakor megjelent a templom és a tőzsomszéd parókia telkén, és kezdett foglalatzkodni. Ez abból állt, hogy fél óránként bekopogott a paplakra, és szövegét az idő múlásával megegyező irányban és arányban fogalmazta meg:

– No, kelljen már fel, mert mindjárt kell prédikálnom!

Egy félóra sem telt el, s megint hallom, hogy:

– Melegítsen vizet a mosdótálba, beretválkozzék meg, mert mindjárt kell menni a templomba.

Megint kopogtat:

– Mindjárt jön Julia, húzzuk össze, s maga még nincs felöltözve!

– Alig múlt kilenc óra, Mihály bácsi!

– Egy pillanat alatt tizenegy óra lesz, s jön a kántor is, igyekezzék, mert kell menni a templomba!

Amikor már többször is rám szólt, szépen, csendesesen küldtem, hogy foglalkozzon a rózsákkal, és tudja meg, hogy soha, sem iskolából, sem szószékről én nem szoktam elkésni.

Fél tizenegykor (a papnak a legértékesebb percek) megint kopogtatott a harangozó. Erősen felmérgelődtem, és ráripakodtam:

– Hallgasson ide! Itt melyikünk nagyobb? Érti-é?

– Én vagyok a nagyobb, tiszteletes úr! Érti-é? Én harminc éve húzom Julával, s magát csak a tavaly teték ide!

Természetesen az ott eltöltött éveim alatt összecsiszolódunk, ahogy mondani szokták.

A kolozsi 2023. szeptember 17-i istentisztelet párhuzamában (az odafigyelés mellett) gondolatban megjártam a homoródmonti Gyepeszt is. Azóta is tépelődöm, akár a tanítványai Jézusnak, hogy ki a nagyobb. Azt hiszem, Mihály bácsi és Julia néni, a harangozóházaspár a nyertes.

IFJÚSÁGI OLDAL

Tenni akarásra elszánt fiatalok

NAGY NORBERT

• Októberben különleges jelentősége van ifjúnak lenni. Több szempontból is.

Legelőször talán mindenkinek azok a történelmi események jutnak eszébe, amire az akkori ifjak nélkül ma nem gondolhatnánk – ha összeszoruló szívvel is, de – büszkén. Szemünk előtt megelevenedik az utcára vonuló fiatalság rettenthetetlensége, a kiáltványokba préselt kristálytisztá értelmük, a kiolthatatlan belső tüzet tükröző tekintetük. Októberben, úgy, mint márciusban, kicsit büszkébben vagyunk ifjak. Még akkor is, ha évről évre szembesülünk vele és tudatosítjuk magunknak, hogy mi már nem vagyunk sem annyira megingathatatlanok, sem annyira hangosak. S habár ma kevés esélyt látunk arra, hogy bármiféle célt el tudnánk érni hasonló felkelésekkel, abban azonban kétségtelenül hiszünk, hogy a változásra való igény az ifjú, szárnyalni vágyó lélekben születik meg a leg hamarabb.

Hasonló a helyzet a vallási kérdésekkel kapcsolatban is. A reformáció havában mindig erősebben hatnak a Pál apostol rómaiakhoz írott levelében lejegyzett szavak. „és ne igazodjatok e világhoz, hanem változatok meg értelmek megújulásával, hogy megíthessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2) Ilyenkor gondolatban felelevenítjük mindazt, amit a reformációról tudunk. Nevekre, dátumokra gondolunk. Arra azonban nem szokták felhívni a figyelmet, hogy ezek a nagy elődök, akiknek neveit fél évszázada kiemelik a protestáns egyházak, többé kevésbé mind fiatalok voltak. Mindannyiukban az ifjúság változásra készítő tüze égett, amikor megújítani, megreformálni kívánták az ódon egyházi hagyományokat és tanokat. A számunkra igencsak kedves Szervét Mihály még húszéves sem volt, amikor megírta egyik legbátrabb művét. Alig két év tizeddel a háta mögött felismerte és volt bátorsága hangoztatni mindazt, amit tévelygéseknek ítélt az egyház tanításában.

Ahogy a történelemben és a vallásban, úgy az egyházban is mindig kiemelkedett az ifjú titánok merész kiállása. Az egyháztörténetünk tele van az idejüket kivárni nem tudó fiatal generációk tenni akarásának nyomaival. Lelkészek és ifjúsági vezetők küzdelmeivel, akik folyamatosan az egyház felpezsdítéséről álmodtak.

Ehhez hasonlókról értekeztünk mi is a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesületének (angolul International Association for Religious Freedom – IARF) kongresszusán a jelen levő ifjúsági képviselőkkel. Az Indiából, Japánból és Németországból érkező ifjakkal a kongresszus alatt a barátkozás mellett a világ- és egyházmegváltó eszmecserékre is bőven jutott idő. A házigazda Magyar Unitárius Egyház ifjúsági szervezetének, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletnek a tagjaiként és vezetőiként mi is elszántan vettünk részt a kongresszuson. A láthatatlan háttérmunkálatok mellett, amelyekben kiemelkedő részt vállalt az unitárius teológiai hallgatók közössége, több fontos momentum is volt az egyletnek. A kongresszus 6-i, szerdai napján lehetőségünk volt egy előadás keretében bemutatni a résztvevőknek az egyleti tevékenységünket. Emellett – és talán ez a legfontosabb – este meghívtuk az ifjakat az irodánkba, ahol az ismerkedés és a megosztott történetek után éjszakába nyúlóan szőttük a jövőre néző terveinket. Büszkék voltunk, hogy a kongresszus választásait követően a szervezet egyik új alelnöke a mindössze 23 éves indiai új barátunk lett. Vele és a többi jelen levő ifjúsági vezetővel arról beszélgettünk, hogy miképpen újulhat meg ez a nemzetközi szervezet, hogy milyen feladatok várnak ránk a jövőben. Most, amikor újból tudatosítottuk, hogy minden változás mögött a lánglelkű fiatalok tenni akarása áll, hálával gondolok a kongresszusnak köszönhetően kötött új barátságokra és tervekre.

EGYHÁZUNK HÍREI

• Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

Augusztus 27-én iktatták be a baróti egyházközség lelkészi hivatalába László-Benczédi Zsófia lelkészt. Az ő és Kovács István egyházfő szolgálata után Biró Attila esperes beiktatta László-Benczédi Zsófiát a baróti egyházközség lelkészi állásába, átadta a templom kulcsát, a Bibliát, az egyházközség címeres kelyhét, pecsétjét. A gyülekezet meglepetésműsorral lépett fel. Köszöntőt mondott Buzogány-Csoma István lelkész az ULOSZ nevében, Erdő-B Vilmos felügyelőgondnok, Makkai-Ilkei Ildikó bencédi lelkész a szülőföld nevében, László Bernadett Zsil-völgyi gyakorló segédlelkész az évfolyamtársak nevében, Benedek-Huszár János polgármester, Csíki Csongor Csaba gondnok, Bogyor Izabella helyi nőszövetségi alelnök, Deák Flóra az ifjúsági egyesület nevében. Ifj. Egyed Árpád gyülekezeti tag az amerikai summiti és az indiai dzsováji testvérgyülekezetek jókívánságait tolmácsolta. Kurta Anetta Bogyor Gábor zongorakísérete mellett énekelt.

• Kolozs-Tordai Egyházkör

Szeptember 17-én ünnepelte temploma építésének háromszáz éves évfordulóját az alsófelsőszentmihályi unitárius gyülekezet. Ünnepi beszédet mondott Kovács István püspök, Dimény József helyi lelkész a templom történetéről és a közösség jelenéről beszélt. Köszöntőt mondott Csép Sándor József gondnok, Furu Árpád építészeti és műemlékvédelmi tanácsadó, Csécs Márton Lőrinc esperes, Kőrösi Dávid Viktor konzul, Lőrinczi Zoltán megyei önkormányzati képviselő és Zeng János polgármester. Közreműködött Oláh Mátyás cselló- és Oláh Boglárka zongoraművész, fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör.

• Küküllői Egyházkör

Szeptember 15–16-án másodszor szervezte meg a Jövők a Szórvány-

ban Egyesület a magyar napokat Bethlenszentmiklóson. Kovács István püspök, Kelemen Hunor szövetségi elnök és több Fehér megyei RMDSZ-es vezető egyeztetett a tűzvész áldozatául esett unitárius templom javításáról. A programban volt filmvetítés, felléptek a helyi néptáncsoportok és a Bekecs Néptáncgyűttes. Az ökumenikus istentiszteleten Veress Ferenc László unitárius és Varga Árpád református lelkész végzett szószéki szolgálatot. Kósa András, a bukaresti Liszt Intézet vezetője nyitotta meg a Budapest, a 2000 éves fürdőváros című kiállítást. Csoma Botond parlamenti képviselő köszöntötte a rendezvényt. Másnap a Kolozsvári Magyar Opera művészei és Vizi Imre előadóművész léptek fel.

• Marosi Egyházkör

Szeptember 16-án Jobbágyfalván volt a Marosi Unitárius Egyházkör találkozója. A mintegy 450 fős esemény házigazdája idén a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség volt. Nagy László lelkész végezte a szószéki szolgálatot, Szabó Hajnal Imola az énekvezéri teendőket látta el. András Benedek főjegyző, Amburus Jenő önkormányzati képviselő (Csikfalvi Polgármesteri Hivatal), Fazakas Lajos Levente esperes köszöntötte az egybegyűlteket. Fellépett a nyárádszeredai gyermekkórus Ferencz Örs vezetésével. A Marosvásárhelyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egyesület előadta az IV. ArtZ Összművészeti Találkozón díjazott színelőadásukat. A nyárádszentmártoni Kiss Anna népdalokat énekelt.

• Székelyudvarhelyi Egyházkör

Szeptember 17-én a Szentegyházi Unitárius Egyházközség fennállásának harmincadik évfordulóját és Kelemen Szabolcs gyülekezeti lelkészi szolgálatának huszonöt évét ünnepelte. A szószéki szolgálatot a helyi lelkész végezte, köszöntőt mondott Kovács István egyházfő, Solymosi Alpár esperes, Sándor Lajos, Szent-

egyháza alpolgármestere, Koncsag László szentegyházásfalvi római katolikus plébános, Simó Sándor egyházköri közügyigazgató, László Zoltán gondnok. A kolozsvári Irisztelepi és a providence-i testvérgyülekezet üdvözlét a helyi lelkész tolmácsolta. Az ünnepi alkalmat megörökítendő Buzogány Mózes keblitanácsos emlékplakettet lepezett le.

Szeptember 10-én iktatták be ünnepélyesen a Homoródszentpáli Unitárius Egyházközség lelkészi állásába Tőkés-Bencze Zsuzsanna lelkészt. A falu végén fogadóbizottság várta az egyházi előljárókat, akiket hirtől kísérték a templomi ünnepségre. A lelkész ünnepi beszédét követően Kovács István püspök prédikált. Solymosi Alpár esperes átadta a templomkulcsot, Bibliát, kelyhet és bélyegzőt a lelkésznek. A gyermekkórus, a Pálffy Ákos Vegyeskar, Tódor Vendel gondnok, Jakab Attila polgármester, Horváth László, Zsámbék testvértelepülés polgármestere, özv. Forrai Tiborné, Sándor Krisztina főgondnok, Demeter Sándor Lóránd ULOSZ-elnök és az esperes köszöntötte a lelkészt.

• Magyarországi Egyházkerület

A budapesti Bartók Béla-egyházközség szeptember 17-én, az Ars Sacra Fesztivál keretében tartotta az Unitárius Misszióház megalapításának centenáriumi ünnepségét. A szószéki szolgálatot Kriza János püspöki helynök végezte, az énekvezéri teendőket Léta Jolán látta el. Köszöntőt mondott Léta Sándor helyi lelkész, Elekes Botond főgondnok, Béres-Muszka Ibolya, a Dr. Szent-Iványi Sándor-gyűjtemény vezetője előadást tartott a misszióházról. Chehadé-Boér Judit szerkesztő bemutatta a 20 éves a Bartók Béla Unitárius Egyházközség c. könyvet, Török Karola könyvtáros megnyitotta a Pillanatképek a misszióház elmúlt száz évéből c. tárlatot, zárógondolatokat fogalmazott meg Gergely Felicián gondnok.

1. 3.	Kirakatba került! Majdnem ráad!	Kicsi Orsolya	Kuroszava ... (filmrendező) A cet feje!	Lótuszszirmok!	2. Szárnyvégek!	Megvéd Marosi autójelzés Nádszál!	A szélein terjed!	Kilétét hivatalos személy ellenőrizte
O					Z			Y
Tonna (röv.) A lakat is ez			...-fityeg Épület szintje			Kissé odaönti! Ruhát tisztít		
Lesotho (afrikai állam) fővárosa					Nokedli-darab! Ábrán található!		Ezresből kettő! Melyik helyen?	
Névelő Női név (márc. 23.)	6. Összetett sportot űz			Végig-röhög Sima tárggyal				
			Némán lebegő! Továbbá		Apró, szürke lepke Aláhúzó			
Olaszország honi neve				Tűzet megszüntet A távolba				Gyakori kínai név
Juhtúró-adag! Megelégett	5./I. Becézett Nóra				R		Rangjelző szó Érlelni kezd!	
			Olajzöld szín Láda tartalma!			Csigaféle Arra a helyre is elmegy		
Részen felsorol! 4.			Földet forgat Megtapasztalta		Bíróság (franciá) Ruhatartozék			
Y					E			SZ
Newton (röv.)	Szita közepel! Labdajáték		Asztalon van! Ökölvívó-küzdőtér		Szibériai folyam Puskát használó		Kiloliter (röv.) A kórház jele	
A logika lényege!		Sonkát pácol Páros lóperle!				Költői sóhaj Skála-hang		Kerek betű
				... alatt is pénz van (szólás) Üres agy!				1. 225 éve, 1798. október 3-án elhunyt lelkész, egyháztörténet-író. 2. Itt hunyt el. 3. 300 éve, 1723-ban itt született. 4. Itt volt lelkész. 5. Ezeket a tisztségeket is betöltötte. 6. Ilyen szövegei is maradtak fenn.
Hőség jelzője lehet Római 50	Szicíliai vulkán Én, te, ...				Lányunk férje Félsz!			
5./II.						A múlt idő jele lehet		

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter fő-szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Nagy Norbert (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Október 31-én ünnepeljük a reformáció emléknapját. 1517-ben Luther Márton volt a reformáció elindítója azzal, hogy október 31-én kifüggesztette 95 pontját a wittenbergi vártemplom kapujára. Kifüggesztett

pontjaiban a búcsúcédulák gyakorlata ellen emelte fel szavát, amely a középkori római katolikus egyházban pénzért árusított bűnbocsánati lehetőség volt. A búcsúcédula a bűnbocsánat elnyerésének egy módját jelentette. Az egyház tanítása szerint a bűnbocsánat elnyerésének módjai a következők: gyónás, megbánás, jóvátétel, böjt, ima, vezeklés, adomány, zarándoklat vagy búcsú. Amennyiben valaki megvásárolta a búcsúcédulát, felmentést kapott a felsorolt bűnbocsánati gyakorlatok alól.

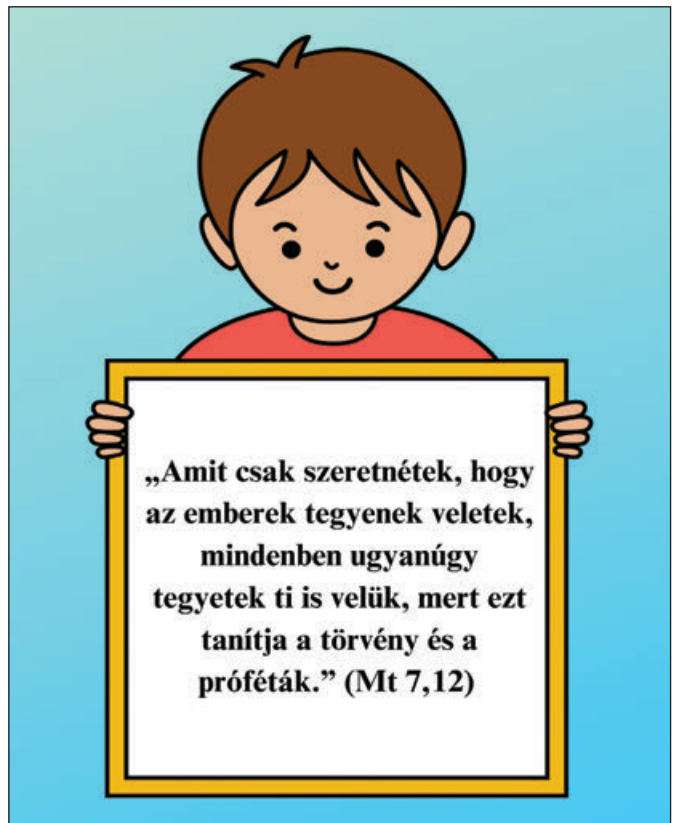
A múlt hónapban az egészségmegőrzés jegyében egy kihívást állítottam össze számotokra. Remélem, sok szép élményben volt részetek a séták alkalmával. Ősszel különösen szép tud lenni a reggel, legyen ködös vagy éppen aranyszínű. Hordozzatok szívetekben Jézus tanítását, és ne feledjétek, 1517. október 31-én indult el a reformáció, de erről is még sokat fogtok tanulni. Eredményes tanulást kívánok!

Feladatok

1. A megadott szóhalmazban keresd ki a bűnbánat módjait. Ezek a következők: **gyónás, megbánás, jóvátétel, böjt, ima, vezeklés, adomány, zarándoklat.**

I	M	A	K	I	A	P	O	V	Ó	Q	C
E	R	O	L	C	Ü	E	S	B	A	R	V
C	I	G	Y	Ó	N	Á	S	Ú	N	Ű	L
Á	Z	A	R	Á	N	D	O	K	L	A	T
V	J	Ó	V	Á	T	É	T	E	L	R	Ú
Í	N	Ű	B	Ö	J	T	E	H	U	N	Q
E	M	G	H	V	Í	F	T	É	J	T	I
V	E	Z	E	K	L	É	S	A	K	H	Á
M	I	B	I	U	Q	M	P	U	J	É	R
A	D	O	M	Á	N	Y	E	Ú	M	L	D

2. Vágd ki az alábbi illusztrációt, és ragaszd olyan helyre, ahol gyakran szemed elé kerül, így könnyebben elsajátíthatod Jézus tanítását.

Az IARF 36. kongresszusa

Fotó: Barabási Örs és Pap Zoltán. Cikkünk a 7. oldalon.

Bálint Mihály lelkész (Pipe-Szásznádas), **Buzogány-Csoma Csilla** kórházlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Dimény Csilla Júlia** UNOSZ-elnök (Alsófelsőszenmihály), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Kálnoki Kis Tamás** ny. könyvtáros (Budapest), **Kovács István** püspök (Kolozsvar), **Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Simó Melinda** iskolapszichológus (Székelyudvarhely), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter), **Szombatfalvi Csongor** lelkész (Désfalva)